

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
14. MAR.
1996

Letnik 51
Štev. 11 (2850)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Sosvet za raznolikost

V ponedeljek je zasedal sosvet za slovensko narodno skupnost pri uradu zveznega kanclerja. Obravnaval je vprašanje razdelitve finančnih podpor za leto 1996. Ker predlogi še niso bili docela usklajeni, je sosvet na predlog ZSO to točko dnevnega reda preložil za naslednjo sejo, ki bo po veliki noči.

Nato je sosvet obravnaval vprašanje reforme zakona o narodnostnih skupnostih (ZNS). Že nekaj časa so v obravnavi trije predlogi: predlog šefov poslanskih klubov SPÖ in ÖVP Kostelke oziroma Kohla, ki naj bi dal sosvetom večjo težo in ki bi uvedel konferenco predsednikov in podpredsednikov sosvetov kot koordinacijsko in svetovalno telo vseh

avstrijskih manjšin, nadalje predlog ZSO, ki se zavzema za ustavno določilo, s katerim naj bi se Avstrija priznala k svoji zgodovinski zrasli kulturni, jezikovni in etnični raznolikosti, ter predlog NSKS, ki zahteva temeljni ZNS v Avstriji. Že na prejšnji seji sosveta poleti 1995 je slovenski sosvet posredoval vse tri osnutke ostalim sosvetom s prošnjo, da zavzamejo stališče do njih. To so tudi storili. Češki, slovaški, madžarski in hrvaški sosvet so se v bistvu izrekli za osnutek SPÖ in ÖVP ter deloma predlagali še dodatne rešitve, tako se je npr. hrvaški sosvet poleg tega zavzel še za predlog ZSO. Sosvet Romov k omenjenim osnutkom ni zavzel stališča.

Na osnovi teh informacij je sosvet za slovensko narodno skupnost obravnaval vse tri osnutke. Po daljši razpravi je predsednik sosveta dr. Sturm formuliral tri predloge, o katerih naj bi sklepali:

1. Sosvet predlaga, da se v razpravo o reformi vključijo vse v avstrijskem parlamentu zastopane stranke;

2. Sosvet za slovensko narodno skupnost posreduje vse tri osnutke v parlamentarno razpravo in

3. Sosvet za slovensko narodno skupnost se večinsko nagiba k predlogu o ustavnem določilu glede kulturne, jezikovne in etnične raznolikosti v povezavi s predlogom SPÖ/ÖVP.

(Dalje na 3. strani)

V Globasnici so se tudi letos za 8. marec zbrale ženske iz vse Koroške in množično proslavile svoj praznik dan žena, ob tem pa izrekle tudi marsikatero pikro na račun varčevalnih posegov in svojega položaja v družbi. Str. 5

Špetirov ne bo zmanjkalo

Od 13. tega mesca, torek je bil in ne petek, in tudi črnih mačk ni nihče videl na dunajskem Ballhausplatzu, ima Avstrija spet vlado: peti Vranitzkijev kabinet. V zgodnjedopoldanskih urah jo je Vranitzky popeljal k zveznemu predsedniku Klestilu, kjer je zapri-segla. V spolno mešanem moštvu manjkata dve doslejšnji imeni: ministrica za družine Sonja Moser in državni sekretar za šport Schäffer sta namreč padla skozi rešeto, ker mora država varčevati. Njune pristojnosti si delita minister Bartenstein (družinske zadeve) in državni sekretar Schlögl.

Sestavljanje vlade, predvsem pa koalicijskega dogovora, je bilo razmeroma dolga, a ne preveč komplicirana zadeva – vsaj na zu-

naj ostaja tak vtis. Glavne zasluge za novo koalicijo pripisujejo ministroma Klimi (SP) in Ditzu (VP), poznavalci avstrijske notranjepolitične in vladne scenarije pa menijo, da je ljudska stranka s podkanclerjem Schüsslom na čelu kanclerja Vranitzkega žejnega in lačnega pripeljala čez vodo. Tednik profil je to dejstvo poudaril z naslovnico, ki je kar nekaj ur krepko razburjala duhove in nekatere komentatorje dnevnikov privedla, da so začeli braniti politično moralo v državi: na naslovnici je namreč Vranitzky fotomontažno upodobljen kot nagec.

Precej se je in se očitno še bo zatikalo prav pri evropskih vprašanjih. Pristojni državni sekretar Schlögl je namreč ne-

dvoumno zatrdil, da je pristojen za notranjdržavno koordinacijo, za avstrijska stališča v nadresorskih zadevah, za zaščito avstrijskih interesov v EU, za evropsko informacijsko dejavnost in za usklajevanje regionalnih podpor. S tem pa bo prav gotovo krepko mešal štrene zunanjemu ministru Schüsslu, kar pa državnega sekretarja očitno nič ne moti, kajti po njegovi razlagi je glavni evropski minister zvezni kancler, ne pa zunanji minister. Vse to potrjuje, da bo v vladi prišlo še do krepkih preprirov za pristojnosti in odgovornosti, med drugim pri vprašanju, ali je minister za gospodarstvo Ditz ali pa novi »nadminister« Scholten pristojen za razdelitev pospeševalne milijarde. F. W.

MALIN

HEAD

MUSIC FROM SCOTLAND & IRELAND

Petek 22. 3. 96. • 19.30
Farna dvorana v Šentjakobu

Tudjman - »hrvaški Franco«

Nič kaj prijetne novice za vključevanje Hrvaške v demokratično Evropo so prejšnji teden prišle iz Nemčije in seveda hudo prizadele hrvaško politiko. Predsednik komisije za človekove pravice pri parlamentarni skupščini Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OEVS), nemški diplomat Freimut Duve, je predlagal preložitve pogovorov o sprejemu Hrvaške v Svet Evrope. Kot vzrok je navedel nedemokratično ravnanje hrvaškega predsednika in njegovo norčevanje iz temeljnih določil demokracije. V utemeljitvi je navedel Tudjmanovo uvajanje predsedniške diktature in ga pri tem primerjal s španskim diktatorjem Franciscom Francmom, nadalje njegovo zaščito vojnih zločincev in nepripravljenost za sodelovanje s haaškim sodiščem, toleriranje nedemokratičnih in celo zločinskih posegov nasproti srbskemu prebivalstvu v ponovno osvojeni Krajini, nesvoboda medijev, bogatenje članov njegove družine in ozkega kroga iz njegove stranke HDZ ter nenazadnje že tretjo zavrnitev potrditve demokratično izvoljenega zagrebškega župana iz opozicijskih liberalnih vrst.

Hrvaška oz. njen predsednik Tudjman je bila od mednarodnih organizacij za človekove pravice doslej že večkrat kritizirana, vendar se je vedno znova delala gluho, Tudjman pa je kritike celo arogantno zavračal. Tokratna kritika pa je najbolj boleča, saj postavlja pod vprašaj njen sprejem v pomembno inštitucijo demokratične Evrope, ki pa predstavlja tudi pomemben prag za nadaljnje vključevanje v evropske strukture, kamor si Hrvaška tako močno želi. Posebno težo pa ima ta kritika tudi zaradi tega, ker prihaja prav iz Hrvaške doslej tako naklonjene Nemčije. J. R.

SLOVENSKO PROSVETNO
DRUŠTVO ŠENTJANŽ

Na poti skozi čas

kultur
K&H
komunikacija
ŠENTJANŽ

Prireditev
ob 90-letnici društva

16. 3. 1996 • 19.30

Neokusna naslovna stran sicer resnega avstrijskega političnega tednika profil zadnji ponedeljk izpričuje dvoje: na eni strani hudo krizo avstrijskega novinarstva, da mora poseči po takih metodah za ohranitev svoje naklade (nedvomno je pri tem v ozadju dvoboj z novejšim in uspešnejšim konkurentom news), na drugi strani pa tudi politično realnost nove vlade, ki je bila v torek zaprisežena: zvezni kancler Vranitzky in z njim socialdemokratska stranka, ki je zadnje volitve, katere je sprožila ljudska stranka, odločila v svoj prid, je politično izgubila pri koalicijskih pogajanjih. V bistvu sta se Wolfgang Schüssel in z njim ljudska stranka uvelja-

KOMENTAR

Piše dr. Franci Zwitter

jo, zato pa v družbenopolitičnih in zunanje-političnih

5. vlada Vranitzkega

vila v vseh personalnih in vsebinskih vprašanjih nove vlade in njenega programa; Vranitzkemu ostane naslov zveznega kanclerja brez resorja – tozadevno je primerjava z Andersenovo pravljico Cesarjeva nova oblačila povsem na mestu. Pogumni krojaček Wolfgang je cesarja Franza slekel do golega, ta pa tega v svoji megalomaniji še opazil ni.

Varčevalni paket, katerega oče je nedvomno Wolfgang Dietz, ne vsebuje nobenih socialdemokratskih gospodarskih predstav; v času recesije, kateri se po vstopu v Evropsko unijo bližamo s hitrimi koraki, država reagira thatcherjansko; množijo se povišanja splošnih davkov (npr. na energijo) ter obremenitve širokih množic, ki nimajo svojih lobijev, ki bi zastopali njihove interese: upokojenci, bolniki in ali drugače prizadeti, posebno še ženske ter veččlanske družine so v prvi vrsti na udaru od varčevalnih ukrepov; vse pridobitve Kreiskyjevih let, zlasti za študente iz nižjih slojev, so skoraj črtane (štipendije, prosta vožnja do univerze ter podobne usluge in storitve); javnim uslužbencem se s tako imenovano »null-lohn-runde« znižuje življenjski standard.

To pa so šele gospodarsko-politični ukrepi. Kdor bi si mislil, da v časih krize drugače pač ne gre in da ima meščanski tabor v teh časih v tem vprašanju pač hegemoni-

vprašanih še vedno veljajo socialdemokratske predstave, kakor je to pričakoval volilec, ki je to stranko pri zadnjih volitvah okrepil, se hudo moti: v zunanji politiki se je uveljavila ljudska stranka s pristopom Avstrije najprej k tako imenovani zahodno-evropski obrambni zvezi z deklariranim ciljem vstopa v NATO; že sta se Schüssel in Faßlabend v Zagrebu dala od hrvaških ustašev in Tudjmana slaviti kot rešitelja katolicizma na Balkanu; že stojijo avstrijski vojaki ponovno pod tujo komando na področju, kjer nimajo kaj iskati.

In da ne bi kdo mislil, da se bo ljudska stranka vsaj v parlamentarnih vprašanjih zadrževala lojalno do vladnega partnerja: če ne bi bilo krivovrbskega govora svobodnjaškega Führerja, bi verjetno že zdaj obstajala meščanska koalicija med svobodnjaki in njo. To dokazuje ne nazadnje tudi izvolitev Braunederja za tretjega predsednika parlamenta; čim bo krivovrbski govor šel v pozabo, je ta varianta, ki se številčno izide, spet na dnevnem redu avstrijske politike.

Upati je na okrepitev zelene ter liberalne opozicije, ki je imela v zadnjih tednih očitno sama s seboj toliko opravka, da je pozabila na javnost, javnost pa nanjo. Toda o problemih zelenih ter liberalcev v drugem komentarju.

Izjava nove vlade

V koalicijski sporazum med SPÖ in ÖVP o novi vladi so zapisali tudi tole:

Vladni stranki dajeta priznanje pozitivnemu prispevku, ki so ga dale razne narodne skupnosti za razvoj in identiteto naše države ter so si edine, da morajo ostati pravice na-

rodnih skupnosti zagotovljene in da je treba dati dejavnosti sosvetov polno podporo.

Ni veliko, a tudi ne zamerljivo. Da se stranke priznavajo k narodnim skupnostim, še ni vedno samoumevno. Zdaj je treba le še kaj prijemljivega...

OBTOŽBE GENOCIDA

Se bodo Italijani pri fojbah opekli?

Namestniku državnega tožilca v Rimu Giuseppeju Pitittu, ki je pred štirinajstimi dnevi vložil obtožnico proti 82 državljanom italijanske, slovenske in hrvaške narodnosti, češ da so ob koncu in v prvih letih po drugi svetovni vojni pobili italijanske državljane in jih zmetali v kraška brezna, t.i. fojbe, in jih tako obtožil vojnih zločinov, bi mogel z nasprotne strani prileteti neprijeten bumerang. Tožilec je namreč izjavil, da obtožnica ni politične narave in da zadevo preiskuje povsem iz kazenskopravnega vidika. Opustitev nadaljnjih preiskav bi bila po njegovem mnenju zagrešitev kaznivnega dejanja. V tržaškem dnevniku Il Picolo je celo objavil poziv vsem, »ki kaj vedo ali pa imajo dokaze o genocidnih zločinih v drugi svetovni vojni ali pa po njej«, naj mu to sporočijo.

Na Pitittovo uradno dolžnost je v Primorskem dnevniku odgovoril tržaški odvetnik dr. Bogdan Berdon s podobnim pozivom, in sicer: »Potrebno je, da se posamezniki, ustanove, znanstveni inštituti, borčevske organizacije, društva itd. odzovejo vabilu in nudijo državnemu tožilcu dr. Pitittu ustrezno dokazno gradivo o zločinih genocida nad slovenskim narodom, da bi lahko po uradni dolžnosti končno začel kazensko preganjati že znane zločince (na osnovi seznama pri OZN) in izsledil še ostale krivce.« Ob koncu povabila pa je pripisal: »... ni dvoma, da bo državni tožilec dr. Pititto nastopil proti storilcem z že dokazano vneto.«

Tako se je tožilčeva toliko zatrjevana uradna dolžnost in nepristranskost obrnila proti njemu samemu. V pozivu ni opredelil, da bi želel imeti samo izjave in dokaze za partizanske in nasploh zločine antifašistov. Prebivalci Primorske in Krasa so se takoj začeli odzivati na Berdonov poziv in že prihodnji dan je imel zajeten sveženj izjav in dokaznega gradiva proti italijanskim fašistom v drugi svetovni vojni.

Pomesti pred svojim pragom!

Pravzaprav pa Italiji ni treba prav nič dokazovati in odkrivati njihovih vojnih zločincev. V arhivu Organizacije združenih narodov namreč že desetletja hranijo črno listo s 25 tisoč imeni vojnih zločincev in med njimi je 724 imen italijanskih oficirjev, sodnikov, prefektov in drugih medvojnih državnih funkcionarjev, ki so bili po vojni obtoženi najhujših zločinov: vodili so koncentracijska taborišča, morili, požigali, mučili na področjih, ki jih je med drugo svetovno vojno za-

sedla italijanska armada. Seznan italijanskih vojnih zločincev, ki jih je po vojni sestavila in Združenim narodom posredovala Jugoslavija, pa je še zajetnejši, čeprav na njem ni znanih italijanskih poveljnikov kot npr. generala Roatte in Graziolija.

Italija se v tem primeru ne more izgovarjati, da so ji njeni vojni zločinci neznani, saj jih je pred petimi leti poimensko objavil celo italijanski tednik Epoca. Še težje sprejemljivo pa je kakršnokoli sklicevanje na načelnost in nepristranskost, saj niti enega svojega znanega vojnega zločinca njeno pravosodje ni sodno preganjalo ali ga obsodilo. Od kod naenkrat taka vnetja za iskanjem in odkrivanjem neznanih zločincev, ko

Reakcije uradne Slovenije

Slovenska uradna politika je do italijanske gonje previdno zadržana. Zunanji minister Thaler je izjavil, da bi mogla nadaljnja gonja potisniti slovensko-italijanske odnose za desetletja nazaj, sicer pa je menil, da je bolj smiselno, da na ta vprašanja reagirajo zgodovinarji, publicisti in priče. Predsedujoči zunanje-političnega odbora v slovenskem parlamentu Borut Pahor pa je prek Il Picola pozval italijansko demokratično javnost, naj zaustavi razpihovanje italijanske desnice. Nekateri poslanci v slovenskem parlamentu pa se seveda zavzemajo za nasprotni udarec v smislu popisa vseh fašističnih zločinov in za internacionaliza-

Skupina fašističnih požigalcev na Blokah konec julija 1942

pa jih ima v svoji deželi dovolj znanih in odkritih? Odgovor je seveda otročje lahek.

Ogorčeni taboriščniki

Na poñarejanje zgodovine in italijansko sprenevedanje so zelo odločno in tehtno odgovorili predsedniki odborov koncentracijskih taborišč, med njimi tudi tistih pod fašistično italijansko oblastjo. V izjavi so Italiji nekoliko osvežili spomin in zapisali, da je bilo v italijanskih taboriščih Rab, Gonars, Padova, Renicci, Treviso in Visco interniranih 36.200 Slovencev, od teh pa jih je umrlo ali bilo usmrčenih kar 5.047. Poleg tega obširna slovenska dokumentacija hrani goro dokazov o zločinih italijanske vojske in karabinjerjev na Primorskem, Krasu in v Ljubljanski pokrajini, poleg tega pa je treba še posebej omeniti fašistični teror nad slovenskih življem v času med obema vojnoma, med tem pa tudi požig slovenskega kulturnega doma v Trstu.

cijo problema. Bolj kot središčna Slovenija pa sta aktivni primorski regionalni stranki Forum za Primorsko in Forum za Gorico. Prav slednji je dal pobudo za sodni pregon krivcev za italijansko kazensko akcijo v vasi Ustje, kjer so italijanski vojaki in policisti 8. avgusta 1942 požgali 80 hiš, ustrelili osem moških, ostale pa odpeljali v taborišče, ženske in otroke pa pregnali.

Dovolj za tri tisoč let

Slovenija v celoti, predvsem pa Slovenci na Primorskem, Tržaškem in Goriškem hranijo dovolj dokazov, da se jim z njimi italijanskih podtikanj najbrž ne bo težko ubraniti. Odvetnik dr. Berdon je v radijski okrogli mizi dejal nekako takole: »Uradni Sloveniji ni treba reagirati, reagirali bomo mi in italijanskim fašistom dokazali, kdo je nad kom izvajal genocid. Na vesti imajo toliko zločinov, da tri tisoč let te besede sploh ne bi smeli izgovoriti.«

Jože Rovšek

VARČEVALNI PAKET ZVEZNE VLADE

Protestni val študentov zajel vse univerze

Varčevalni paket šte. 2, ki sta ga zavezali SPÖ in ÖVP v svojih koalicijskih pogajanjih in ki je vse kaj drugega kot socialno pravičen, buri duhove, saj bi ob njegovi realizaciji v Avstriji prišlo na tisoče ljudi na rob eksistence. Ena najbolj prizadetih skupin so študentke in študentje, kajti, če si načrtovane ukrepe ogledamo bolj podrobno, bi grozeči paket stal poprečnega študenta do 40.000 ATS (v izjemnih primerih še več) letno, pravi vodstvo Visokošolske univerze (ÖH). Kako pride do te vsote?

■ Kdor študira dlje kot najkrajšo predpisano dobo in dodatna dva semestra (poprečni čas študija traja precej več), izgubi družinski dodatek, ki ga že sedaj študentje prejema samo, če vsako leto sproti dokažejo študijski uspeh – minus 22.500 ATS letno;

■ z izgubo otroškega dodatka avtomatično odpade tudi davčna olajšava – minus 4.200 ATS letno;

■ kdor ne prejema otroškega dodatka, ne more biti več zavarovan pri starših in se mora zavarovati sam, kar ga stane med 5.376 in 9.030 letno;

■ ukinitve brezplačne vožnje z javnimi prometnimi sredstvi v mestu šolanja minus 4.000 ATS letno;

■ kdor ne živi v mestu, kjer študira, temveč se vozi od drugod (recimo vsi Korošci ki študirajo na Dunaju ali v Gradcu), izgubi tudi podporo za medkrajevne vožnje – do minus 12.000 ATS letno.

Vendar, to še ni vse. K temu pride še novost, da se študijska leta v bodoče ne bodo več štela v čas, ki je potreben za pokojnino. To pomeni, da si bodo študentje ta leta lahko naknadno dokupili, kar bi poprečnega študenta, ki študira 14 semest-

Študentje so svoje nezadovoljstvo z vladinimi varčevalnimi ukrepi izrazili na demonstraciji

rov (7 let), stalo 356.000 ATS, in to ne glede na višino dohodka. S prekinitvijo zaposlovanja ljudi v državnih službah se bo poleg tega zvišala brezposelnost med akademsko izobraženimi na 25 do 30%, saj jih trenutno le 70% odstotkov najde zaposlitev v državnih in podobnih ustanovah.

Vsi ti ukrepi bi povzročili, da bi bil socialno šibkejšim študij onemogočen. V Visokošolski zvezi so prepričani, da si Avstrija tega ne more privoščiti, saj je že sedaj med zadnjimi, kar se tiče odstotka visoko izobraženih. V Evropski uniji je za Avstrijo le še Portugalska. Načrtovani ukrepi pa nikakor ne bodo zvišali števila univerzitetnih absolventov. Nasprotno.

A študentje na univerzi niso edini, ki bi jih varčevalni paket hudo prizadel. Tudi asistente čaka hud udarec, saj bi izgubili do polovice svojih dohodkov (za primerjavo: profesorji bi izgubili samo 3 do 4 odstotke dohodka). Zato so si na univerzah vsi sloji edini, da tako ne gre in

so sprožili val protestov, ki se širi iz dneva v dan.

Začelo se je na dunajski ekonomski univerzi, kjer bi bili ukrepi proti asistentom posebno močno občutni. Ti so v ponedeljek, 4. marca, začeli s stavko, kateri so se priključili tudi študentje in ob tem v avli univerze postavili vislice z obešeno lutko v univerzitetnem talarju ter z napisom: »V globoki žalosti vas obveščamo o smrti izobraževanja, ki je za vse nas popolnoma nepričakovano umrlo po kratkem, a težkem trpljenju za varčevalnim paketom. Žalujoci ostali študentje ekonomske univerze.« Stavki so se medtem priključile še univerze v Gradcu, Celovcu, Linzu in Salzburgu.

Na največji avstrijski dunajski glavni univerzi je bilo 4. marca zborovanje študentk in študentov, ki so sklepali, kako bodo ravnali. Vsi prisotni so bili za takojšen začetek stavke. Toda ker je stavka smiselna le, če se z njo strinjajo vsi študentje, ne samo tisti, ki se udeležijo

protestnih zborovanj, je predsednica ÖH Agnes Berlakovich napovedala temeljno glasovanje med študenti o eventualni stavki od srede marca dalje. Dan navrh sta predsednici ÖH

Zamera socialdemokratu Vranitzkemu je velika

dunajske univerze Claudia Smolik in Andrea Schaffer skupaj z rektorjem Alfredom Ebenbauerjem in zastopniki univerzitetnih sodelavcev (Mittelbau) medijem obrazložili svoje poglede na varčevalni pa-

ket in hkrati na dunajski univerzi oklicali »izredno stanje«. To pomeni, da odtlej noč in dan stražijo univerzo, da je vlada ne bi čez noč »odvarčevala«.

V sredo, 6. marca, je bila na Dunaju prva študentska demonstracija, uperjena proti ukinitvi brezplačne vožnje z javnimi prometnimi sredstvi. Z napisom »Gremo pač peš« so študentje dve uri blokirali ceste v okolici univerze. A to je bil šele začetek, če lahko verjamemo študentskim zastopnikom. Za danes, četrtek, 14. 3., so po vsej Avstriji napovedane študentske demonstracije in v petek bo na Dunaju sledila velika demonstracija, h kateri poziva ÖH skupaj s »Platformo proti varčevalnemu paketu«, ki združuje vse prizadete skupine (študente, ženske, imigrante,...). Vzporedno s tem na univerzah zbirajo tudi podpise proti varčevalnim ukrepom. Kdor želi izvedeti bolj podrobne podatke, kje in kdaj se lahko

udeleži protestnih akcij, naj se obrne na najbližje zastopstvo ÖH oz. na »ÖH-Hotline k varčevalnemu paketu« na številko 0660-6225 (iz vse Avstrije po krajevni tarifi).

Jozi Wutte

Sosvet za raznolikost

(Nadaljevanje s 1. strani)

Predstavniki NSKS so nasprotovali, da bi sosvet glasoval o tem, h kateremu predlogu se nagiba. Glede na to, da sta šefa poslanskih klubov SPÖ in ÖVP Kostelka in Khol povabila predsednike in podpredsednike sosvetov na ponovni posvet 21. 3. 1996, se je večina izrekla za to, da se mora sosvet opredeliti o predlaganih zakonskih osnutkih. Predstavniki NSKS so nato sejo zapustili. Z njihovim odhodom sosvet ni bil več sklepčen. Biti mora namreč navzočih 11 od 16 članov. Ker sta dva člana manjkala opravičeno, je torej preostalo le še deset članov. Ti so neformalno glasovali o predlogih. Soglasno so podprli predloge dr. Marjana Sturma:

1. Sosvet predlaga, da se v razpravo o reformi ZNS vključijo vse v avstrijskem parlamentu zastopane stranke;

2. Sosvet posreduje vse tri osnutke v parlamentarno razpravo in

3. Sosvet se večinsko nagiba k predlogu o ustavnem določilu o kulturni, jezikovni in etnični raznolikosti. Za ta sklep so glasovali: predstavniki ZSO, SPÖ, ÖVP, FPÖ ter predstavnik cerkve. Podprla ga je tudi govornica manjšin Zelenih Terezija Stoisić. Sosvet seveda na podlagi nesklepčnosti ne more veljavno glasovati. Kljub temu pa je pri neformalnem glasovanju prišla do izraza izredno široka podpora predlogu za ustavno določilo o kulturni, jezikovni in etnični raznolikosti, ki ga je v razpravo vnesla lansko leto prav ZSO. Parlamentarne stranke imajo zdaj dovolj podlag za temeljito reformo avstrijske manjšinske zakonodaje. Odhod predstavnikov NSKS od seje sosveta pa je med preostalimi člani sosveta naletel – milo rečeno – na nerazumevanje.

KLJUB OVIRANJU ITALIJE

Slovenija v EU že leta 2001?

Prejšnji teden je slovenska vlada v Ljubljani ob razpravi o zunanji politiki sklenila predlagati državnemu zboru, da sprejme sklep, da Slovenija še letos zaprosi za polnopravno članstvo v Evropski uniji. Glede na znano stanje, da zaradi preprečavanja Italije že dobro leto čaka na podpis o pridruženem članstvu, je ta sklep zagotovo presenetljiv. Slovenija naj bi prošnjo vložila ne glede na to, ali bo sporazum o pridruženem članstvu podpisan ali ne. O tem je premier dr. Janez Drnovšek dejal: »Ministrski svet EU je Italiji naročil, naj v času svojega predsednikovanja uniji zagotovi podpis asociacijskega sporazuma s Slovenijo, tako da upam, da bo do njega vendarle prišlo. V nasprotnem primeru bomo povedali, da smo storili, kar smo mogli, v EU pa bomo skušali priti po drugi poti.« Po Drnovškovih besedah naj bi Slovenija postala polnopravna članica ob naslednji načrtovani širitvi EU, to pa naj bi se zgodilo okrog leta 2001. Po zagotovilih predstavnikov petnajsterice (razen Italije) je Slovenija ob Češki zaradi ugodnih gospodarskih rezultatov predvidena za prvo rundo sprejemanja. Seveda pa bo pred tem nujno potrebno izvesti referen-

dum med slovenskim prebivalstvom. »Za Slovenijo pridruženost članstvu v EU nima kakšnega posebnega pomena, razen če to ni ena od stopenj v procesu pridruženja,« je utemeljitev svojega predloga zaključil premier Drnovšek. J. R.

Avstrija podpira Slovenijo pri njenem vstopanju v EU – premier Drnovšek in kancler Vranitzky

SEJEM GAST '96

Optimizem kljub sencam recesije

V senci sestavljanja nove zvezne vlade in pod vtisom splošnih težav v gospodarstvu ter v zavesti, da tudi letošnja zimska sezona kljub dobrim pogojem ne bo štela med uspešnice, je v soboto, 9. februarja, svoja vrata odprl največji avstrijski mednarodni sejem za gostinstvo in turizem GAST v Celovcu.

335 domačih in 84 tujih razstavljalcev, od tega 8 iz Slovenije, 72 avstrijskih in 140 tujih firmskih zastopstev je do srede, 13. marca, skušalo nagovoriti čim več obiskovalcev. Ob odprtju sejma so govorniki in politiki seveda zbužali optimistično vzdušje, a senc suhih let predvsem v turizmu in gostinstvu s tem ni bilo mogoče pregnati.

Predsednik koroškega sejma Walter Dermuth, v nekaj dneh bo slavil svojo sedemdesetletnico, je opozoril na neprijetno dejstvo, da bo rastoča brezposelnost v Nemčiji avstrijskemu turizmu padla na glavo, ker je preveč odvisen od nemških gostov. V zvezi z zadolžitvijo koroških turističnih podjetij v višini 13 milijard šilingov ali povprečne 50-odstotne tuje kapitalizacije posameznih podjetij je Dermuth močno kritiziral banke, da prav zdaj v dobi upadanja turističnega prometa sti-

Deželni glavar dr. Zernatto je odlikoval direktorja sejma dr. Pawlika

skajo podjetja, namesto da bi jim pomagale, pa tudi koncentracija kapitala da gre vse bolj v škodo srednjega sloja. Sejemski predsednik je polemično dejal, da se bo klasični boj med kapitalom in delom razvil v boj med velekapitalom in srednjim gospodarskim slojem.

Predsednik Koroške gospodarske zbornice Karl Koffler, sam hotelir, je potrdil, da zimski turizem še ni dosegel svoje najnižje točke, pohvalil pa je dodatno milijardo za turistično reklamo in liberalizacijo deželnih gradbenih predpisov, ki bo poživila gradbeno gospodarstvo.

Celovski župan Guggenberger je sejem Gast postavil v zgodovinski okvir marčnih dni

in ga imenoval znak optimizma in vere v prihodnost.

Proti malodušju in strahu pred novimi izzivi v gospodarstvu, predvsem pa v turizmu, je nastopil deželni glavar Zernatto in predstavil mlado republiko Slovenijo kot vzor optimizma in zdravega zanosa. Zahteval je več pripravljenosti za riziko in sploh krepak val inovacijskega pionirskega duha. Zanimivo je, da je bil slovenski minister za kmetijstvo Jože Osterc po rangu najvišji državni vladni predstavnik na otvoritvi sejma, zakaj iz Dunaja zaradi sestavljanja vlade ni bilo nikogar.

Franc Wakounig
(glej tudi stran 9)

Furioso »Kantnar(r)o«

O evropskem duhu, o odprtih mejah, predvsem pa o odprtem duhu, o liberalizaciji odnosov, o prostem pretoku mnenj, robe in idej, o pripravljenosti za tveganje in investiranje, o nabiranju novih izkušenj in ne vem še vse o čem je bil govor v soboto na otvoritvi GAST '96. Lepe besede, katerim naj bi sledila lepa in plemenita dejanja. Politiki in zastopniki gospodarstva so v času splošne recesije skušali, in to je prav, potrebno in seveda legitimno, podjetnikom, gospodarstvu ter sploh prebivalstvu vlti poguma in pregnati malodušje ter strah.

Potem pa ta glasbeni zaključek najglobljšega provincializma, ki je udarec za odprtost in si ga sejem GAST prav gotovo ni zaslužil. Lepo je, da žandarmerijska »pleh-muzika« zna igrati tudi pogrebne marše in tudi od vaškega

moškega zbora nihče ne pričakuje težke evropske pevске literature. A če v teh časih že uspe postaviti na noge mednarodno gostinsko prireditel in če že vsak govornik roti duha odprtosti in se kujejo mednarodni stiki, potem mora »štimiti« tudi glasbeni okvir. Kaj je na tej prireditvi izgubila četrta, »krvava« kiti-ca koroške deželne himne, so se spraševali številni gostje? Ta kiti-ca je namreč vse drugo kot program odprtosti, skupnosti in presejanja meja. Namesto te neumestne, sploh odvečne in anahronistične kitice bi lahko zapeli drugo ali tretjo kitico deželne ali avstrijsko zvezno ali pa sploh evropsko himno. Na Koroškem nekateri očitno še niso dojel, da se odprtost začne v lastni glavi in hiši, in da s krvavo mejo kot deželnim programom v Evropi ne bomo prišli daleč.

ŠOLSKI LIST MLADI ROD

vabi na

občni zbor

v ponedeljek, 18. marca 1996, ob 18. uri v Mohorjevi hiši v Celovcu (10.-Oktober-Str. 24/I)

Nastopa tudi slovenski kantavtor Jani Kovačič
Prireditelj je javna

KOROŠKI GOSPODARSTVENIKI V ZAGREBU

Neizpolnjena pričakovanja

Gospodarsko sodelovanje med Avstrijo in Hrvaško se vse bolj krepki in dobiva široke razsežnosti. Mlada država Hrvaška ima prav zaradi vojnih posledic velikanske potrebe domala na vseh področjih gospodarstva, razvoja ter infrastrukture in zato išče v tujini resne ter sposobne gospodarske partnerje in vlagatelje.

Mednje sodi tudi koroško

gospodarstvo, ki ima na kooperacijskem in investicijskem sektorju kar precej ponuditi, in čigar zastopniki so v četrtek, 7. marca, na posredovanje in podstvom deželne gospodarske zbornice obiskali Zagreb. Obisk je bil sicer zanimiv, dejstvo pa je, da je prav ljubosumnost med zagrebško in državno hrvaško gospodarsko zbornico zelo zmanjšala navezovanje načrto-

vanih poslovnih stikov. Koroške gospodarstvenike pod vodstvom zborničnega predsednika Kofflerja je namreč sprejel predsednik zagrebške trgovske zbornice Tomašević, Korošci pa so bili prepričani, da bodo pogovori potekali v vsedržavnem merilu. Temu primerno je bilo njihovo razočaranje. To lažili pa so se s pregovorom, da je vsak začetek težak.

Koroška gospodarska zbornica je prva avstrijska zbornica, ki je navezala neposredne stike s hrvaškim gospodarstvom. Vsem začetnim težavam navkljub je uveljavljanje na hrvaškem trgu za koroško gospodarstvo velik in dobrodošel izziv. Statistični podatki potrjujejo, da se je hrvaško gospodarstvo relativno opomoglo, kar naj bi bilo predvsem posledica stabilizacijskih programov v gospodarstvu, ki so prinesli državi nizko inflacijo in stabilne menjalne tečaje. V letu 1995 je porast hrvaškega gospodarstva znašal 3 odstotke, letos pa naj bi dosegel 10 odstotkov, po uradnih podatkih se inflacija giblje pri nizkih 3,7 odstotka in letos naj ne bila bistveno višja. Hrvaški dolg v tujini je l. 1995 znašal 3,8 milijard dolarjev, devizne rezerve pa so prekoračile 3 milijarde dolarjev. Poprečni osebni dohodek po uradnih po-

datkih menda znaša 600 mark, kupna moč prebivalstva pa je zelo nizka, 18-odstotna brezposelnost pa dodatno bremeni gospodarski vzpon države.

Bilateralni gospodarski odnosi med Avstrijo in Hrvaško so se v preteklosti razvijali zadovoljivo predvsem za avstrijsko stran. Avstrijski zunanjetrgovinski presežek je konstantno naraščal (1994: 2,7 milijarde, 1995: 3,7 milijarde šilingov) in blagovna izmenjava med državama trenutno poteka v razmerju 3:1 v prid Avstrije. Lanski letni avstrijski izvoz na Hrvaško je dosegel 5,3 milijarde šilingov.

Avstrija je zelo močno zasedrana na Hrvaškem tudi kot investitor, saj je po številu investicij na tretjem mestu za Nemčijo in Italijo, na bančnem sektorju pa koroška hipobanka ustanavlja polnovredno banko v Zagrebu. Pri avstrijskih podjetjih pa vse bolj raste pripravljenost, da bi poleg prodajnih filijal na Hrvaškem ustanovili tudi produkcijske podružnice.

Slabo znanje jezikov

Doslejšnje izkušnje potrjujejo, da sta jezikovni avtizem in monokultura ena najhujših hib koroških podjetnikov pri navezovanju stikov z gospodarstveniki iz drugih držav (pri tem so v določeni meri izvzeti slovenski podjetniki). Koroška sicer geografsko edinstveno leži na samem stičišču velikih evropskih jezikovnih skupin. A uradna po-

litika, ki je podpirala zapiranje v nemškonacionalne miselne modele in je neznanje in neobvladanje slovenščine ali drugih jezikov podpirala celo kot nekaj tipično in izvirno koroškega, je vsaj v Zagrebu koroškemu gospodarstvu padla na glavo. Obisk v Zagrebu je namreč ponovno dokazal, da le peščica koroških nemško govorečih gospodarstvenikov poleg nemščine obvlada še kak drug jezik, na primer angleščino in morda še italijanščino, in se lahko neposredno ter zadovoljivo ter brez prevajalcev sporazumeva z drugače govorečimi partnerji. Slovenščina in drugi slovanski jeziki pa so zanje sploh španska vas.

Hrvaški partnerji so bili jezikovno neprimerno bolj fleksibilni, sploh pa so po izjavah Korošcev partnerji v Sloveniji vzor večjezičnosti.

In ko so koroški gospodarstveniki v Zagrebu srečali frizerko, ki se je tekoče sporazumevala v štirih jezikih, poleg hrvaščine še v odlični nemščini ter zadovoljivi italijanščini in angleščini, so se eksemplarično zavedali svoje jezikovne revščine. Hvalevredno je, da Koroška gospodarska zbornica v Zagrebu odpira svoje predstavništvo, a če naj se njeni gospodarstveniki še bolj uveljavijo na sosednjih tržiščih (o svetovnih niti ne govorimo), jim bo zbornica morala nuditi pot iz navedene jezikovne puščobe.

Franc Wakounig

Zagrebško jaro gospodo bolj kot »Zid pogrešanih v vojni« zanima kristal v izložbah

MEDNARODNI PRAZNIK ŽENA

Žene so proslavile osmi marec

Zveza slovenskih žena prireja tradicionalno praznovanje osmega marca vsako leto v kakem drugem kraju. Tako je velika dvorana pri Šoštarju v Globasnici letos sprejela nad tristo gostov. Po vsem svetu se krepi zavest o pomenu tega dneva, v Celovcu je bilo v ta namen precej prireditev pod okriljem dežele in mesta Celovec.

Za uvod so ženam zapeli pevci moškega zbora »Franc Leder Lesičjak« iz Štebna nekaj slovenskih narodnih pesmi in poželi hvaležen aplavz. Po pozdravu tajnice Milke Kokot in predsednice Milene Gröblacher je spregovorila podpredsednica Zveze slovenskih organizacij Sonja Wakounig, ki je v svojem govoru opozorila na razkorak med teoretično enakopravnostjo žena in resničnim položajem. Najnovejši varčevalni ukrepi države so in bodo prizadeli predvsem ženske in otroke, saj so še vedno ženske tiste, ki jih družba naredi v prvi vrsti zadolžene za vzgajanje bodoče generacije. Dotaknila se je tudi aktualnega političnega položaja znotraj narodne skupnosti same ter deleža, ki ga prispevajo ženske v smislu miroljubnega sožitja z nemško govorečim sosedom.

Bilo je tudi nekaj častnih gostov: konzul Republike Slovenije v Celovcu Anton Novak s soprogo, tajnica Katoliških žena Slavica Kelih, predsednica Delovne skupnosti v SPÖ Ana Blatnik, predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Marjan Sturm, podpredsednik Narodnega sveta koroških Sloven-

Program je popestrila plesno-telovadna skupina iz Pirana

cev dr. Vladimir Smrtnik in nekaj »starih znancev« oziroma znank iz Slovenije.

Občinstvo pa je še posebej razveselila plesno-telovadna skupina iz Pirana. Deset do dvanajstletne deklice so pokazale

Predsednica ZŠZ Milena Gröblacher

le neverjetne akrobatske sposobnosti, plesale so ob zvokih znanih melodij, preoblečene zdaj v muce, miške, žabe, snežinke itd. Skupina ima že več mednarod-

Slavnostna govornica Sonja Wakounig

nih nagrad in je gostovala že po domala vsej Evropi.

Z odlično kuhinjo in postrežbo se je izkazala gostilna Šoštar, žene pa so kot običajno že poprej napekle dobrot, da je ostajalo. V prijetni družabnosti, ob jedači in pijači je minilo popoldne, dokler ni šofer Sienčnikovega avtobusa razvozil udeleženke proslave po vsej Koroški, nekatere pa so prišle seveda bolj »privatno«. M. G.

STANOVANJSKA GRADNJA

Nov model pospeševanja

Leta 1994 so na Koroškem zgradili in dokončali 3.250 stanovanj (stanovanjske zadruge, občine) kar je za 34,6 odstotka več kot v letu 1993. Poprečna velikost stanovanja pa je znašala 101 m² (zvezno poprečje 95 m²). Največja stanovanja gradijo zasebniki s 123 m² in komunalne stanovanjske organizacije s poprečno 77 m². Delež zasebne stanovanjske gradnje pa znaša med 50 in 70 odstotki. Sedaj gradijo približno 2.500 stanovanj. Letos razpolagajo s finančnimi sredstvi v višini 350 milijonov šilingov. Po izjavi dež. sv. dr. Hallerja je število ljudi, ki iščejo stanovanje, približno sedem do osem tisoč. V prihodnjih letih pa nameravajo zgraditi približno 2.000 stanovanj, za katere je načrtovanih 2,5 milijarde šilingov, in bodo tako le nekoliko izboljšali katastrofalno zaposlitveno situacijo v gradbeništvu.

Dr. Haller je v tiskovnem razgovoru napovedal spremembo zakona o pospeševanju na področju stanovanjske gradnje. Po sedanji praksi po prejemu po-

speševalnih sredstev ni več kontrole o dejanski potrebi. Novi model pa predvideva štiriletno kontrolo dohodka posameznikov (družin). V primeru, da socialne potrebe ni več, bo ustavila dežela podporo. S tem modelom hočejo predstavniki stanovanjskega oddelka zagotoviti višjo socialnost na tem področju in ob tem pričakujejo nove možnosti financiranja in pospeševanja stanovanjske gradnje za tiste, ki dejansko potrebujejo pomoč. m. š.

CD-PLOŠČA »HAUSGEMACHT«

»Naj bi v svoji raznolikosti živeli skupaj!«

Glasba je pomemben del naše kulture. Na podzavestni ravni občutkov nam posreduje skupnost, domovino in hkrati tudi samozavest. In prav ta del naše identitete je manjšinska redakcija ORF posnela na CD-ploščo.

Pod naslovom »Hausgemacht« (domače) je zajet lok domačih pesmi vseh v Avstriji priznanih manjšin – od Hrvatov, Romov, Slovakov in Slovencev do Čehov in Madžarov. Slovence zastopata družini Krop in Stern.

K predstavitvi te plošče je v torek, 5. marca, vabil zvezni predsednik Thomas Klestil. Zbrani množici politikov, predstavnikov ORF in zastopnikov manjšin, za koroške Slovence sta se udeležila Marjan Sturm (ZSO) in Nanti Olip (NSKS), je spregovoril o pomembnosti manjšin za vseavstrijsko zavest. Odnos do manjšin kaže zrelost naše demokracije, je menil Klestil, in obširno izpostavil prednosti za Avstrijo,

ki jih narodne skupnosti prispevajo svojo raznolikostjo.

Izkupiček prodaje plošče prejme romska otroška skupina v Zgornji Borti/Oberwart.

Silvana Meixner, ki je skupaj z redakcijo za manjšinski program v ORF »Heimat, fremde Heimat« dala pobudo in vodila ta projekt, je poudarila, da zbrani denar naj ne bi bil le finančna podpora, temveč spodbuda za nego in ohranitev identitete. Predstavniku društva Romov je predala simboličen darilni ček za 50.000 šilingov.

Slavnostni program predstavitve sta prijetno zaključila Angela in Willy Resetarits (alias »Ostbahnkurti«) z vižo iz Štinaca, ki opisuje »nujo« fanta, ki se ne more odločiti, ali naj gre v gostilno ali pa k ljubici. Katja Weiss CD-ploščo »Hausgemacht« lahko kupite v ORF-Shopu ali preko ORF-Hörerservice: tel. števil. 0667761, v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu in na posojilnicah, cena 249 šilingov.

Romska glasbena skupina ob predstavitvi plošče

ŽENSKI KULTURNI TEDEN

Matere – hčerke – žene

V okviru ženskega kulturnega tedna, ki je potekal od 29. februarja do 8. marca, organizirala pa sta ga skupaj dežela in mesto Celovec (mag. Anna Moser, in mag. Astrid Malle), je bilo na programu vrsta zanimivih prireditev. Potekala je zanimiva razstava o ženski na delovnem mestu, pisateljica in znanstvenica Anja Meulenbelt je kar dvakrat predavala o odnosih med obema spoloma in o pomenu solidarnosti med ženami, v Volksskinu so vrteli vrsto zanimivih filmov, za zaključek pa je pretekli petek v polni dvorani celovškega Napoleonstadla nastopila kabaretistka Regina Hofer z Dunaja (slika desno). Veliko je pripovedovala o klišejih, o materah, hčerkah in ženah, ki imajo vse svoje sanje, vsaka hoče biti boljša. Kritično in v njenem domačem narečju je nakazala napetosti in protislovja v odnosih med ženskami in mošči, v preteklosti in sedanjosti, med vzhodom in zapadom.

m. š.

JUBILEJ

90 let Slovenskega prosvetnega društva v Šentjanžu

Predvsem zadnja leta se je kulturno delovanje v Šentjanžu ponovno razmahnilo, čeprav ni nikoli mirovalo, saj se je na srečo našlo vselej nekaj krajanov, ki so z vnemo vlekli za kulturne vajeti.

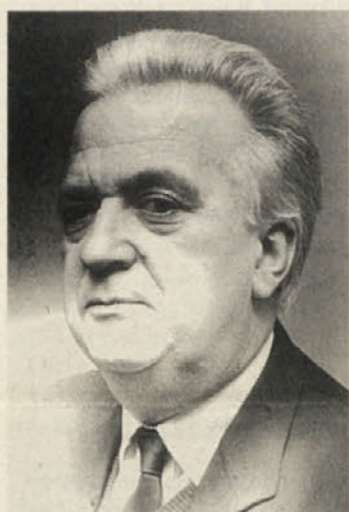
V zadnjih letih pa imajo društveniki na razpolago nov kulturni dom, K & K center, prenovljeno nekdanjo ljudsko šolo. Od lani je predsednik društva Martin Moschitz.

Ob društvenem jubileju so Šentjanžčani izdali brošuro »Na poti skozi čas«, v kateri so podrobno predstavili zgodovino društva in okoliščine v nekdanjih časih.

Društvo so bili ustanovili 21. januarja 1906 pri Gašparju v Podsinji (ali Psinji) vasi, nadeli pa so mu visokozveneče ime »Krščanskosocialno pev-

Z režiserskega tečaja leta 1957 v Ljubljani: Jurči Pasterk, Tomi Gasser, Franci Polcer, Gastl z Brnce, Milan Rutar, Marko Marko, Hanzi Weiss, gospa Greiner, podpredsednik SPZ Šiman Wrulich, Šiman Wrulich ml.

Hanzi Weiss

sko in delavsko društvo za Podsinjo vas, Bistrico in okolico«. Za prvega predsednika so izvolili Tomaža Lapuša. Zanimivo je, da sta društveno delovanje določali predvsem vera in politika. Marsikateri shod se je končal s pretepom z nemško nacionalno razpoloženimi sosedi. A društvo je v enem letu skoraj podvojilo članstvo in

znani so podatki, da so imeli tedaj že nad 200 knjig in naročenih 14 slovenskih časopisov. Pritiski in notranje razprtije pa so povzročile, da je po pičlih dveh letih društvo prenehalo delovati.

Spet je bil Tomaž Lapuš tisti, ki je ustanovil novo društvo 15. sušca 1908, tokrat se je imenovalo »Katoliško slovensko izobraževalno društvo za Šentjanž in okolico«. Novi predsednik je postal Janez Müller, Tomaž Lapuš pa je bil podpredsednik. Že novembra so imeli svojo igralsko skupino, imeli pa so tudi pevski zbor in tamburaše.

Prva svetovna vojna je hudo prizadela društvo in društvenike, a delo je potekalo naprej kljub pred- in poplebiscitnim pritiskom. Zelo je bila živa odrska dejavnost, otroci so se zbirali v Marijinem vrtcu in izdajali na roko pisano glasilo »Otroški list«, ki je šlo iz rok v roke, prav tako so dekleta Marijine družbe pisala list »Naša družba«.

V smeh pa spravljajo zapisi o strahotnih nevarnostih, ki so prežala na dekleta, če so želela na ples:

»Ali ko se oglasi muzika, tedaj pa vsi glave pokonci in je vse živo ter drvi in drvi tja na ples, a nobeden ne vidi strupa, ne vidi smrti pred svojimi očmi. O tam ne padajo samo možje. Žali Bog, tam padajo mnogo bolj dekleta. Tam umirajo duše nedolžnih. Tam, o tam je turško suženjstvo, in mi se tega ne zavedamo, tam požre to suženjstvo toliko deklet tudi iz Marijine družbe.«

Sledila so burna trideseta leta in vojne strahote z izseljevanjem in ubijanjem. Narodnoosvobodilna borba je povežala Slovence v stiski za preživetje.

Prve povojne prireditve so bile pod okriljem Osvobodilne fronte, počasi se je kulturno delo oživilo.

Delo v zadnjih 20 letih

Hanzi Weiss je bil predsednik društva med leti 1978 in 1995 in hkrati tudi najbolj zagnan

kulturni delavec. Zgledoval se je seveda po očetu Janezu Weissu, ki je bil povojni predsednik društva, ob njem je naredil prve igralske in režijske korake. Hanzi se spominja:

Po vojni je v Šentjanžu delovala zelo močna skupina farne mladine pod okriljem župnika iz Slovenije Jožeta Vošnjaka. Leta 1957 je Blaž Singer zbral nekaj mladincev, z njimi sem šel na režiserski tečaj v Ljubljano in od takrat so me postavili za »poklicnega« društvenega režiserja v društvu. Seveda je bilo čutiti konkurenco med društvom in farno mladino, a vedno sem bil mnenja, da nima pomena, če bi si hodili preveč v zelje.

Tako smo skupaj uprizorili Škofjeloški pasijon v farni cerkvi leta 1976 (ponovili smo ga dve leti kasneje). Župnik Vošnjak je to naredil eno leto pred svojo smrtjo, režijo pa sem imel jaz. Po njegovi smrti je delo farne mladine zamrlo, mi pa smo pridno delali še naprej. Začeli smo s prireditvami »Dober večer, sosed« l. 1981, ki

pa smo jih spet opustili, ker ni bilo pravega odziva. Prirejali smo vaške praznike, kulturne pohode skupaj s sveškim društvom, gostovanja, pevška srečanja in igre.

Na voljo smo imeli dvorano pri Tišlerju, nikoli niso zahtevali od nas niti šilinga, tudi farna mladina je imela tam prireditve. Leta 1961 smo imeli velik uspeh z dramatisacijo Dnevnika Ane Frank, scenograf Saša Kump je takrat prvič delal na Koroškem. Lahko rečem, da sem se vedno trudil, da bi v društvu ublažil »desno-leve« homatije. V osemdesetih letih so začeli pri nas pospešeno igrati, l. 1981 je moja hčerka Ivana ponovno ustanovila tamburaški zbor. Zaradi družinskih in poklicnih obveznosti je morala to delo po nekaj letih opustiti, a veseli me, da ta zbor spet že dve leti deluje pod vodstvom Vere Kunčič. Zelo pridno delajo in imajo nov, moderen repertoar, ki navdušuje publiko.

Minulo soboto pa se je zbrala mlada generacija, otroci, ki bodo naštudirali otroško igro. Vodita jih Anja Šlemic in Andrea Gabriel. Mladi ljudje prinašajo nove pobude.

Ob 90-letnici bomo imeli razstavo slik iz društvenega delovanja od začetka do vojne, potem iz povojnega časa ter iz delovanja v sedemdesetih letih.

V kulturno delovanje so me usmerili najprej moj oče, sam vnet kulturnik, ne smem pa pozabiti tudi drugih, Silva Ovsenka npr. in Irme Mak, por. Božič.

Kvaliteta iger in zborov je doprinesla, da so tu zdaj mladi, ki so pripravljeni z dejavnostjo in organizacijsko nadaljevati kulturno delo. Mislim, da bo dobro šlo še naprej, rad pa pomagam in sodelujem, če je potrebno.

S. W.

GOSTOVANJE LJUBLJANČANOV

Kvaliteten koncert mladih

Pretekli ponedeljek so učenci in učenke Srednje glasbene in baletne šole iz Ljubljane z ravnateljem prof. Tomažem Buhom na čelu (prišli pa so tudi profesorji različnih glasbenih razredov), v modri dvorani celovškega doma glasbe poskrbeli za kulturni užitek prve vrste. Mladi umetniki so navdušeno in dovršeno igrali skladbe znanih skladateljev in pokazali visoko stopnjo igranja z različnimi instrumenti v različnih razredih. Med drugim so izvedli skladbe B. Martinuja (Sonatina za dve violini in klavir), J. Suka (Appassionato), H. Wolfa (Skrivnost), E. Griega (Ljubim te), in F. Chopina (Balada g-moll, op. 27/1).

Zgodovina ljubljanske srednje in baletne glasbene šole

Med izvajanjem Sonatine za dve violini in klavir B. Martinuja

sega nazaj v preteklo stoletje. Po dveh neuspešnih poskusih (l. 1800 in 1803) je dvorna pisarna na Dunaju leta 1807 odobrila sredstva za ustanovitev. Ta

osrednja glasbeno-izobraževalna ustanova je v zadnjem stoletju prehodila različne faze razvoja. Leta 1953 je postala samostojna glasbeno-vzgojna

organizacija. Za direktorico je bila imenovana violinistka Vida Jeraj. Šolo je nadvse uspešno vodila do leta 1963, ko se je s Srednjo baletno šolo, Glasbeno šolo Center in oddelkom za izrazni ples združila v Zavod za glasbeno in baletno izobraževanje. Dosežki šole so v zadnjih desetletjih presegli vsa nekdanja pričakovanja. Iz nje je že izšla, izhaja in bo še izšla velika množica mladih glasbenih izobražencev in ustvarjalcev. Skupno število učencev in učenek v različnih razredih in predmetih je v letu 1994/95 znašalo 1.249.

Koncerta sta se udeležila tudi slovenski generalni konzul Jože Jeraj in dež. poslanka Melitta Trunk.

m. š.

TEDEN SLOVENSKE DRAME

Grumova nagrada Svetini

Prejšnji teden je v Prešernovem gledališču v Kranju potekal že 26. Teden domače drame, ki ima izključno pregleden značaj v nasprotju s tekmovalnim Borštnikovim srečanjem v Mariboru. Posebnost tega tedna pa je podelitev nagrade Slavka Gruma za najboljše domače besedilo preteklega leta. To je letos žirija podelila pisatelju in dramatikumu Ivu Svetini za dramsko besedilo Tako je umrl Zaratuštra. V njem je avtor vzpostavil dialog z Nietzschejem kot enim zadnjih modrecev preteklosti, ki je videl človeka v današnjem času. »Prišel je čas,« pravi umetnik, »ko nadčlovek ne ve, kaj početi s svojo svobodo, in je hkrati njen lastnik in suženj.«

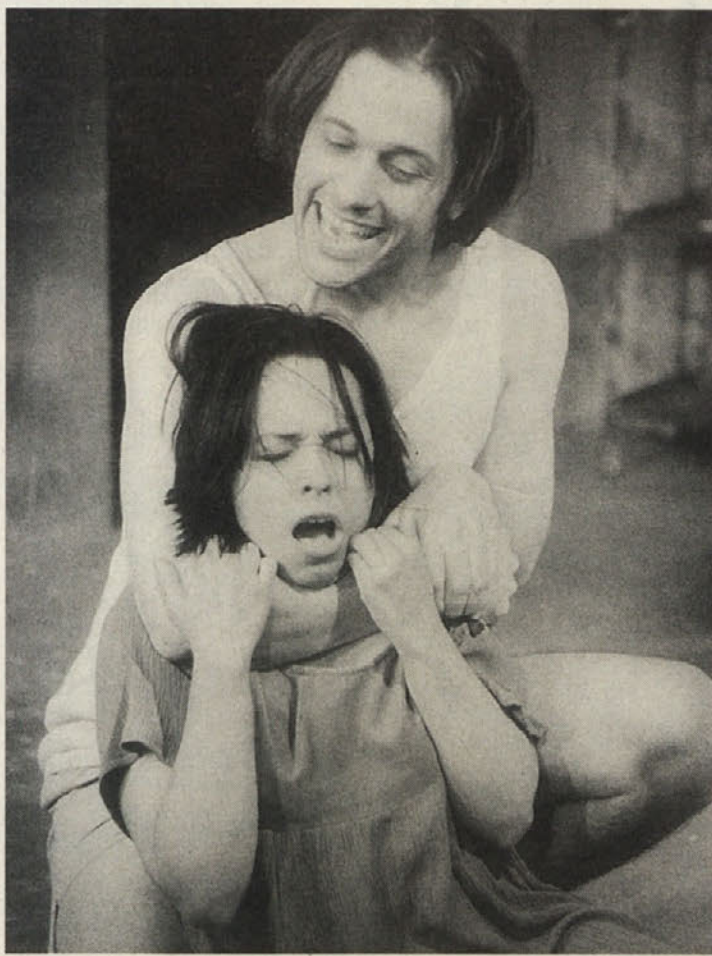
STUDIOBÜHNE BELJAK

»Beirut« ali ljubezen odpisanih

Od prejšnje sobote dalje uprizarjajo na študijskem odru v Beljaku zanimivo dramo ameriškega dramatika Alana Bownea »Beirut«. Zelo pogumen in prepotreben projekt gledaliških navdušencev. Prav tako vzpodbuden pa je tudi odziv občinstva. Tematika uprizoritvene zgodbe je zelo aktualna, na naših in tudi sosedovih odrih pa zelo redko obravnavana. Gre za psihološko dramo dveh odpisanih, kakor bi lahko rekli z neozdravljivim virom okuženim.

Zgodba poteka v obnoveyorški četrti, katero zaradi problematičnosti in neurejenosti družbeno obrobje imenuje kar Beirut. Plete se ljubezenska zgodba med v karanteno izoliranim mladeničem Torchom in njegovim dekletom Blue. Ta se še neinficiran zaljubi, takoj nato pa stakne virus, ne HIV, temveč še bolj nevarnega. Ker v New Yorku zavladava prava epidemija, obolelost pa je neozdravljiva, vsem odkritim inficiranim vnetovirajo na zadnjico P (pozitiven) in jih izolirajo v karanteno. Seveda jim onemogočijo vsak kontakt z okolico. Nekega dne pa Blue Torchu sporoči, da pride k njemu.

Med zaljubljenecema se dogaja prava psihološka drama. Oba si želita ljubezni, vendar jo Torch odklanja, da dekleta ne bi okužil. Ona je pogumnejša. Avtor, ki je tako dramo sam doživel, saj je leta 1990 umrl za aidsom, ob tem v spretne besedilu biča tudi družbene raz-

Ob čakanju na smrt je Torch zapadal v depresije

mere v deželi blagostanja tako zunaj geta še posebej pa usodo odpisanih v njem. Dramaturško zgodbo zaključijo z vsaj za obolelega edino možnostjo – s telesno ljubeznijo.

Apokaliptična ljubezen Romea in Julije 20. stoletja.

Predstavo je spretno režiral Alexander Kraus, pretresljiva glasba je delo Fritza Rainerja,

turobno sceno je zasnoval Ernst Hubman, prav tako mizerne kostume, povrh pa je še vodil luč. Zelo doživeto sta vlogi odigrala Paola Aguilera in Roland Jaeger, manjšo, a zelo pomembno vlogo stražarja pa še Herbert Tarmann. Predstava bo na sporedu vse do 29. marca vsak dan ob 20. uri. Splača se jo ogledati!

Jože Rovšek

Messner na slovenski gimnaziji?

Slišati je, da Messner/Hintereggerjeva monodrama xy nerešeno ali nemško ungelöst še kroži po Koroškem. Pomaga ji celo Kulturni center koroške deželne vlade, ki je za njeno uprizorjanje primaknil nekaj sredstev. Hinteregger s svojim okostnjakom razlaga anatomijsko in fiziologijo vratnih vretenc in razloge za njihovo uskočenost na gimnaziji v Spittalu ob Dravi, na gimnaziji in višji tehnični šoli v Beljaku, na velikovski in vetrinjski gimnaziji, na pliberški glavni šoli in drugje. Nihče zaradi tega še ni omedlel, povsod so monodramo lepo sprejeli. Pa ne le to – prihajajo nova povabila in tako se bo Frankfurtu, Mariboru, Kočevju in... najbrž pridružil še Zagreb in...

Le kaj je ta nesrečni Messner storil slovenski gimnaziji, da monodrame po njegovem besedilu še ni pokazala svojim dijakom? Messnerju slovenske gimnazije ni več treba, slovenski gimnaziji Messnerja pa! Ali pa morda tudi ne!? xy

INICIATIVA ZALOŽBE WIESER

Zimsko potovanje za bosansko knjižnico

Zimska potovanja, kar ni istovetno s smučarsko invazijo iz neporušenih in brezvojnih urbanih središč saturirane Evrope, k motnim vodam in porušeni mestom ter trpečim ljudem bivše Jugoslavije so postala pomembno žarišče kritične razprave o krivici in krivdi v tej neznosni jugoslovanski sestro- in bratomorni vojni.

Ime je tem potovanjem dal pisatelj Peter Handke, ki je lani potoval skozi Srbijo k rekam Donava, Sava, Morava in Drina in napisal neponovljiv in izziivalen potopis. Tisti, ki ga niso prebrali, sedaj Handkeju očita jo pajdašenje z morilci in agresorji. Tisti, ki pa so ga, pa pravijo, da se z njegovimi stališči ni treba nujno strinjati, a treba se je z njimi ukvarjati.

Med tistimi, ki je potopis prebral in ga bo sedaj v slovenščini izdal, je Lojz Wieser. Ob koncu februarja je skupaj z vodjem avstrijskega kulturnega inštituta v Zagrebu Walterjem Marijo Stojanom potoval skozi Bosno – od Bihača preko Drvarja, Livnega,

Mostarja, Hadžičev, Kiseljaka, Tuzle do Sarajeva ju je vodila pot. Bilo je to potovanje skozi morilsko grozo, za bosansko knjižnico, za medkulturno Bosno, bilo je to potovanje obenem srečanje Bosancev (v tem primeru je to državna in ne nacionalna opredelitev) s svojo in sploh bivšo jugoslovansko literarno dediščino, spoznali pa so tudi Florjana Lipuša. Wieser je za SV dejal, da mu je uspelo navezati stike s tuzlansko založbo Kameleon in z nekaterimi sarajevskimi založbami za sodelovanje v okviru bosanske knjižnice. V doglednem času bo podpisana kooperacijska pogodba. Knjige bojo založili in tiskali v Bosni in v glavnem tudi tam razpečavali, Wieser, kulturni center Christine von Kohl na Dunaju in drugi pa bojo skrbeli za papir ter prevzeli del naklade za razpečavanje med bosanskimi begunci po Evropi.

V sredo, 20. marca, bo Peter Handke v celovškem ORF-teatru bral iz svojega zimskega potovanja do voda v Srbiji. F. W.

KERSCHE V ŠENTJANŽU

Razstava med prijatelji

Mladi slikar Gustav Kersche je svojo razstavo v k&k centru v Šentjanžu poimenoval kar po barvah, ki prevladujejo na njegovih slikah. Zlato-srebro-modro in črno. Pretekli petek ob otvoritvi pa je bil razstaven prostor domala premajhen za vse obiskovalce. Prišli so pravi ljubitelji likovne umetnosti, množično pa tudi njegovi sovaščani iz bližnjih Sveč, prijatelji iz okolice in pa veliko število njegovih sodelavcev iz brnške tovarne Elan, kjer dela kot oblikovalec.

Umetnika je predstavil predsednik šentjanškega prosvetnega društva Martin Mo-

schitz in dejal, da se je njegova umetniška pot začela v boroveljski šoli za graverje, nadalje pa se je izpopolnil na graški šoli za umetno obrt.

Kot pravi Gustav o sebi, imajo te barve zanj simbolni pomen, pri slikanju pa so mu predvsem pomembni občutki, ki jih želi posredovati, kot so hladnost, toplina, žalost in veselje. Prava tema slike se mu izlušči šele med ustvarjanjem. Na stvaritvah so prepoznavni krajinski motivi.

Virtuozno je ob razstavi igral na piano njegov sovaščan Tonč Feinig, po otvoritvi pa so šle slike zelo dobro v prodajo. J. R.

V CELOVŠKI MESTNI HIŠI

Štefan Ferm prvič v galeriji

Mladi in talentirani autodidakt iz Šentjakoba v Rožu prvič razstavlja svoja dela, ki so nastala v zadnjih letih, v kletni galeriji celovške mestne hiše. Razstavljal pa je že v kavarnah, v Mohorjevi knjigarni in v kulturnem domu v Šentjakobu. Leta 1988 se je mladi knjigovez začel zanimati za umetnost in risati s svinčnikom. Da mu to kar dobro in lepo uspeva, pričajo njegovi ženski akti. Od leta 1992 dalje

pa se ukvarja s slikanjem olj in akrila na platno. Zanima ga predvsem filozofija, utopija, fantazija, mistika in ezoterika. Najraje pa prikaže svoje občutke o lepih stvareh našega življenja. Mladi slikar uporablja močne in kričeče barve, ki izražajo nemir, aktivnost in agresivnost v svojem lastnem življenju. Otvoritev sta glasbeno obogatila glasbenika Michael Erian in Primus Sitter. m. š.

1

Piše Jozi Wutte

Pozabljeni južni bratje

Že decembra lani sem poročal o obisku Danice Čirić, sodelavke iniciative »Zdravo da ste«, ki pomaga beguncem v srbskih begunskih taboriščih. Februarja sva bila z Jožetom Jenšacem gosta pri tej iniciativi v Beogradu in potovanje sva nato nadaljevala še v Makedonijo, natančneje v Skopje in Tetovo. V prihodnjih tednih vam bom predstavil svoje vtise s potovanja.

1. Beograd – preživeti v zakletem mestu

Ni blizu, ni blizu
do bele Tručije,
kjer v Donavo Sava
se bistra izlije;

Tako vabi Prešernov povodni mož lepo Urško k sebi. Od takrat je minilo že precej let in Beograd že zdavnaj več ni deljen na turški center in avstro-ogrski prekodonovski del Zemun. Od takrat pa je minilo že tudi nekaj vojn in se na tem področju zamenjalo nekaj držav.

»Ko to kaže, ko to laže, Srbija je mala – tri put ratovala« (Kdo to pravi, kdo to laže, Srbija je mala – trikrat vojskovala), pravi znana srbska pesem in pri tem misli na balkanske vojne 1912/13 ter na obe svetovni vojni, v katerih je bila med zmagovalci. Pesem, ki je bila na začetku sedanje vojne v Beogradu pravi hit, se danes sliši bolj redko, saj je medtem postalo vsem jasno, da v tej vojni ne more biti zmagovalca, temveč le poraženci. Ne glede na to, kdo bo obdržal toliko in toliko odstotkov bosanskega teritorija – vse udeležene strani so z vojno le izgubile. Tudi (ali predvsem) Srbi.

Srbija je danes uničena država – gospodarsko je na tleh, izolirana je od vsega sveta in obtožena najhujšega klanja na evropskih tleh po drugi svetovni vojni. Mnogi jo primerjajo celo z Nemčijo v letu 1945. Kljub temu mehkim, da vendarle ni tako hudo. Na tleh Srbije oz. tako imenovane Zvezne republike Jugoslavije (Srbija in Črna gora) oboroženih spopadov ni bilo, tako tudi ni porušenih mest, ki bi prebivalce vsak dan opozarjala na posledice vojne.

Gospodarskega embarga, ki je sicer večino podeželskega prebivalstva spravil na rob preživetja, v samem Beogradu niso občutili v tako hudi meri. So se pač znašli na drug način. Na črpalkah sicer nisi mogel kupiti bencina, a na vsakem križišču je stal nekdo z becinsko kanto, tako da individualnega prometa med embargom ni bilo dosti manj.

Tudi drugo robo se je vedno dalo kupiti, saj se je mnogo Beograjčanov preživljalo in se še preživlja prav s tihotapstvom in s preprodajo blaga. Pri tem se lahko le čudimo njihovi iznajdljivosti. Recimo, študent, ki si je financiral študij izključ-

Odkar je pred petimi leti razpadla Jugoslavija in sta bratstvo in enotnost le še zgodovinska pojma, se v avstrijskem časopisju precej piše o državah naslednicah, seveda z različno intenzivnostjo. Piše se o bratomorni vojni, njenih vzrokih in perspektivah za mirno rešitev konfliktov; predvsem v slovenskih časopisih na Koroškem pa bolj o novoodkriti »matični domovini« Sloveniji, ki da je uresničila svoj tisočletni sen. S tem pa je tudi že konec. Tam nekje ob Drini se horizont avstrijskih novinarjev navadno konča. Da tudi onkraj te reke živijo še ljudje, se čisto pozablja. Prav to dejstvo je v meni zbudilo zanimanje za južni del nekdanje Jugoslavije, za Srbijo in Makedonijo.

» ... kjer v Donavo Sava se bistra izlije«

no s tem, da je svoje motorno kolo opremil z dodatnim, večjim tankom in je z njim »uvažal« bencin iz Bolgarije. Podobnih primerov je nešteto. Prav fenomenalni so bili npr. pri vprašanju filmov. Pri vsaki filmski premieri v tujini je sedel kak Srb z videokamero, snemal nove filme ter jih prodajal beograjski televiziji. Tako so v Srbiji med embargom lahko gledali ameriške in druge filme na televiziji še preden so v zahodnoevropskih državah prišli v kino. Zato se ne smemo čuditi, da so v Beogradu ves čas embarga živeli sorazmerno dobro. In to kljub temu da je komisija Združenih narodov, ki je preučevala učinek embarga, prišla do zaključka, da po vseh mednarodnih kriterijih Srbi pravzaprav sploh ne bi smeli preživeti.

Širjenje kriminala

Edino področje, na katerem je embargo zares učinkoval, je kriminal. Ker je tudi Interpol prekinil vsakršno sodelovanje s Srbijo, se je lahko vsak kriminalc brez skrbi zatekel v to državo. S tem je seveda kriminaliteta drastično narasla. »Združeni narodi se sploh ne zavedajo, kolikšno škodo so dolgoročno povzročili državi. Seveda smo tudi prej imeli kriminal, tega ne morem tajiti, toda nikdar ni bilo v Beogradu toliko umorov in mednarodnega organiziranega kriminala, kot ga imamo zdaj. In temu država tudi po koncu embarga ne bo zlahka kos«, je bil jezen najin spremljevalec Marko.

Resnici na ljubo pa je treba povedati, da se je v Beogradu tudi sicer mnogo spremenilo na

slabše. O tem je prepričan tudi Vojko Venišnik, zunanje-politični govornik Združene liste socialdemokratov Slovenije, ki je sam 20 let živel v tem mestu. V pogovoru za dnevnik »naša borba« z dne 24./25. februarja je dejal: »To ni več mesto, v katerem sem preživel najboljša leta svojega življenja. Izložbe so polne, toda mesto kot da je izgubilo del duše. To mesto ni bilo nikdar urbano urejeno, a bilo je prijetno, toplo in veselo v medsebojnem komuniciranju ljudi. Ej, to veselje je izginilo kakor tudi, tako se mi zdi, tista nekdanja toplina.«

Kljub temu so Beograjčani za nekoga, ki je vaju avstrijske medčloveške hladnosti, še vedno izredno pristrčni. Način življenja, pri katerem je človečnost pomembnejša od kariere in hitrih avtomobilov, jim je ostal. In to nekako vendarle preseneča, saj se pri nas Srbe

prepogosto asociira le z vojnimi zločini in s politiko Slobodana Miloševića. A ta v Beogradu ni glavna tema. Ljudje imajo dovolj politike. Med mladino se le težko kdo najde, ki ga ta še zanima. Po petih letih vojne je frustracija ljudi privedla očitno tako daleč, da o tem sploh več ne razmišljajo. Druge stvari so pomembnejše, recimo literatura, filmi, zabava. To so teme, o katerih se mladi pogovarja v mladinskih klubih, ki so vsak dan polni. Znajo se zabavati in pri tem pozabiti na žalosten vsakdan.

Politična situacija

In zares politika nudi le malo razlogov za optimizem. Večstrankarski sistem je že dalj časa le še farsa, saj opozicija nima možnosti proti prevladi Miloševićeve socialistične stranke. Ta je po svojem marčnem kongresu močnejša kot

kadarkoli poprej. Število njenih članov je naraslo na približno milijon in Milošević je bil s skoraj 100 odstotki potrjen za njenega predsednika. In to kljub vojaškemu porazu. Temu se čudi tudi madžarski filozof Gáspár Miklós Tamas, ko v isti številki »naše borbe« pravi: »Če sem iskren, mislim, da je skrajno neobičajno, brez primerjave v analih zgodovine, da nekdo predsednikuje po tako kolosalnem porazu, kot to dela Slobodan Milošević, a nikomur ne pride na misel, da ga zamenja. Ali ni to fantastično? Ali v tem težkem porazu, v katerem dejansko triumfirajo vsi tradicionalni sovražniki Srbov, v katerem so ostali Srbi brez zaveznika, soočeni s gromozanskimi predsodki, s povsem uničeno državo, v kateri se davki pobirajo kaotično, v kateri se ne ve natančno, ali je in v kolikšni meri neko podjetje zasebno ali državno – ali zares nikomur ne pride na misel, da bi bilo morda treba izvoliti novega predsednika?«

Toda za Srbe ni to nič nenavadnega. V času, ko ves svet gleda nanje kot na zločince in barbore in je Milošević edini, ki jim pravi, da to ni res, je jasno, da mu zaupajo tudi še naprej. Predvsem pa če vemo, da ima predsednik večino medijev v svojih rokah, vsaj najvplivnejše. Da kontrolira vse državne medijske hiše, je razumljivo, a to še ni vse. Tudi zasebnih, ki mu niso najbolj po volji, se vse bolj polašča. Tak primer je televizija Studio B, katere se je polastil prav v februarju – kratko malo je zamenjal ves vodilni kader. Sicer se je k spontanemu protestu zbralo nekaj sto ljudi, a od vsega začetka je bilo jasno, da je vse zaman, pa če novinarji v neodvisnih medijih zaganjajo še tak vik in krik. Državno vodstvo očitno lahko dela kar hoče in zmanipulirano ljudstvo mu sledi. »Edina možnost za zamenjavo Miloševića bi bila, če bi ga pri naslednjih volitvah kot svojega kandidata podprli Američani. To bi bila garancija za njegov popoln po-

Vojni muzej na Kalemegdanu v središču mesta kot spomin na slavne bitke srbskih vojska

Turbe, grobnice turških vladarjev, pričajo o zgodovini Beograda

raz.« O tem so prepričani vsi najini sogovorniki. V tem se pač vidi srbski ponos, ki je trenutno globoko prizadet. Zato je jasno, da so se Handkejevega potopisa, ki je pri nas dvignil toliko prahu, v Srbiji vsi veselili. Tu pa tam se je po časopisih našla celo zahvalnica v nemščini: »Danke, Handke!«

Srbsko ali hrvaško?

Seveda pa obstajajo tudi neodvisni mediji in ti imajo večinoma vso svobodo. Nihče se jim ne vmešava v uredniško delo, nihče jih ne cenzurira, a problem je v tem, da jih tudi nihče ne bere. Zelo malo je namreč ljudi, ki so se že navadili biti kritični do medijev. Eden takih izjem je Marko, ki ne verjame nikomur več: »Dosti gledam tuje televizije, berem tuje časopise, ameriške, angleške itd., vendar o Srbiji lažejo vsi zapovrstjo. Saj niti srbskim novinarjem ne verjamem, kako pa bi ameriškim, ki imajo v tej usrani vojni čisto svoje interese!«

Eden izmed neodvisnih časopisov je že imenovan dnevnik »naša borba«. Kako pride neodvisen časopis do takega imena? Enostavno. V Beogradu obstaja dnevnik »Borba«. Ker pa je ta prišel povsem pod vpliv Miloševića, se je nekaj urednikov odločilo ustanoviti nov, neodvisen časopis. In ta je dobil ime »naša borba«.

Pa še v našem je ta časopis nekaj čisto posebnega. Posmehuje se vsem tistim, ki verjamejo pravljici, da sta srbsčina in hrvaščina dva različna jezika. Po eni strani je poln tako

imenovanih »kroatizmov«, ki pa so v Beogradu povsem običajni, po drugi strani pa tudi delitve pisave (latinica = hrvaško; cirilica = srbsko) pri tem časopisu ne jemljejo preveč resno, saj so njegove strani tiskane izmenoma v obeh pisavah. S tem pa odražajo le vsakdanjost Beograda, kjer sta dejansko obe pisavi enako prisotni, tako v tisku kot tudi v zasebnem pisanju. Uradni pisni promet je celo izključno v latinici, saj primanjkuje pisalnih strojev s cirilicnimi znaki.

»Naši Slovenci«

Kadar govorimo o Srbiji, ne moremo mimo manjšinske situacije v tej državi, sploh pa odkar se je nacionalizem tako zelo razpasel, da je postal že vsakdanji. Najbolj pereč problem je nedvomno Kosovo oz. tamkajšnje zatiranje albanske narodnosti. A o tem se v Beogradu ne govori, kajti večina je prepričana, da gre »Šiptarjem« že tako predobro. »Lepo bi bilo, če bi imeli naši Slovenci v Avstriji toliko pravic, kot Šiptarji na Kosovu. Imajo svoje ime, imajo svojo univerzo – kaj pa še hočejo?« Da ta univerza že pet let ni več državno priznana in je do skrajnosti zatirana, o tega nočejo slišati. Venomer le ponavljajo primerjavo s koroškimi Slovenci in z drugimi »našimi zatiranimi slovenskimi manjšinami«. Potem tudi ne čudi, da me je srbski carinik na meji vprašal, ali Slovenci v Avstriji zelo trpimo. Moram priznati, da sem ga precej osuplo pogledal.

Se nadaljuje

24. GLOBAŠKI KULTURNI TEDEN

- Nedelja, 17. 3., ob 14.30 v farni dvorani: Otvoritev s premiero »Škofjeloški pasijon«.
 - Torek, 19. 3., ob 19. uri v Posojilnici Globasnica: otvoritev razstave slik Heme Hudl in predstavitev knjige Polone Skeatelj »Na stičišču dveh kultur«.
 - Četrtek, 21. 3., ob 19.30 v gostišču Juenna. Glasba z Irske in Škotske: Malin Head, The St. Patrick's European Tour 96
 - Petek, 22. 3., ob 19.30 pri Šoštarju »Skupni slovenski kulturni prostor v EU – iluzija ali dejstvo?« Diskusija z dr. Andrejem Umekom in dr. Mirom Polzerjem
 - Nedelja, 24. 3., ob 19.30 v farni dvorani – Škofjeloški pasijon
 - Torek, 26. 3., ob 19.30 pri Šteklju – Predavanje dr. Marije Bakondy »Grippale infekte – vorbeugen statt leiden«
 - Četrtek, 28. 3., ob 19.30 v farni dvorani – Literarni večer: Odlomki iz slovenske poezije z Nino Ivanič in Jernejem Kuntnerjem.
 - Sobota, 30. 3., ob 14.30 pri Šoštarju – Otroški popoldan; čarovniška delavnica in nastop lutk KPD Šmihel
 - Nedelja, 31. 3., ob 19.30 v farni dvorani Zaključek s Škofjeloškim pasijonom
- Priveditelja SKD v Globasnici in SPD »Edinost« v Šteblju

Stojnica južnokoroških kmetov z raznovrstno kvaliteto ponudbo proizvodov

RAZVESELJIVO

Južnokoroški kmetje uspešni na GAST '96

Včeraj se je v Celovcu končal letošnji sejem gostinstva in turizma GAST '96. Med ponudniki in razstavljalci je bila tudi Kmečka izobraževalna skupnost (KIS). S svojo stojnico (zamisli arh. Tonija Reichmana) »Južna Koroška-Südkärnten« ter s kakovostno in nadvse prijazno ponudbo včlanjenih kmetov in kmečkih tržnih skupnosti je bila vse sejemske dni v središču pozornosti in zanimanja. Stojnica je bila dvojezično označena, prav tako v obeh jezikih so bile na voljo vse ustne in pisne informacije. Obiskovalci so dvojezičnost sprejeli in pozdravili kot nekaj povsem samoumevnega in hvaljevnega. Uspeh ni izostal: skupnost je že dobila povabilo za druge sejme.

Člani KIS so nastop na sejmih ocenili takole:

Iva Müller, oljarji skupine Podjuna/Jaunfeld:

Naša skupnost »Podjuna/Jaunfeld« štirih kmetov iz Vogrč, Doba in Nonče vasi, ki pridelujemo oljnice, je prvič sodelovala na tem sejmu. Predstavili smo se z našimi proizvodi, to so hladno stisnjena domača olja kot bučno, sončnično ali totrovo. Oljnice pridelujemo in predelujemo po strogih bioloških kriterijih. Na sejmu smo navezali stike z novimi poslovnimi partnerji. Zanimanje je bilo zelo zadovoljivo, prav tako pa tudi vzdušje na stojnici.

Pavel Buch, Skupnost južnokoroških žganjarjev:

Za nas je pomembnejše, da kot razmeroma majhna skupina dobimo možnost in priložnost za predstavitev in da pridemo med ljudi. KIS nam jo je dala in seveda smo jo izrabili. Uspelo nam je navezati številne stike z gostinci, veliko povpraševanja je bilo za moštom (jabolčnikom), za žgane pijače pa smo dobili precej pohvale. Torej lahko z določenim optimizmom zremo v

Dr. Hans Madritsch

prihodnost, seveda pa bo kakovost še naprej naš najvišji cilj.

Marija Adlassnig, kmetica iz Vesave pri Kotmari vasi: Priložnost, da se lahko v okviru KIS predstavimo širši javnosti, predvsem pa na tem sejmu, je za nas zelo pomembna. Zanimanje za naše kmečke izdelke, predvsem klobase, špeh, salame in sir je bilo precejšnje. Samo domačega kruha je dnevno šlo okrog 30 kilogramov.

Liza Malle, Interesna skupnost selskih kmetov:

Selski kmetje smo s to predstavitvijo zelo zadovoljni. Naša ponudba sega od domačih kmečkih izdelkov kot so to klobase, špeh, sir in kruh do knjig, kaset, CD-plošč preko raznoraznih lesnih proizvodov do turističnih informacij o našem kraju. Posebej smo opozorili na našo najnovejšo ponudbo, to je selski kmečki trg ob petkih, kjer v mešanih 5 in 10 kilogramskih paketih ponujamo ovčetine, svinjino in govedino.

Elisabeth Miklau, »Coppla kaša« – Društvo gorskih kmetov doline Bele:

Mi si od nastopa na tem sejmu pričakujemo predvsem odmev pri gostincih, ker smo se zelo posvetili govejereji. Poleg tega med naše glavne proizvode sodijo lesni izdelki, domača žganja ter mlečni proizvodi. Gostje, ki so nas obiskali, so bili

navdušeni, da smo bili prisotni in kot mlado društvo smo z uspehom zelo zadovoljni, kajti zelo pomembno je, da si ljudje sami naberejo prodajnih izkušenj.

Svoje proizvode sta uspešno predstavljala tudi Florijan Schupanz, po domače Piskernik z Obirskega, in Edvard Goltnik, po domače Volina iz Podkrajja pri Pliberku.

Dr. Hans Madritsch, KIS

Mislím, da smo naš namen, da se predstavimo pod geslom »Južna Koroška-Südkärnten, regija, kultura«, dosegli. Obiskovalci so videli, da je južna Koroška kulturno, jezikovno in pokrajinsko izredno pestra. To pestrost, ki smo jo strnili na 12 metrov dolžine, so ljudje lahko pokusili in okusili, jo neposredno doživeli. Reči moram, da je bil odmev odličan, v nedeljo se je pri nas kar trlo ljudi in je stojnica skupnosti iztopala iz mase. Merilo za uspešen nastop je po mojem tudi vabilo, da bi sodelovali na sejmih v Linzu, Gradcu in na Dunaju. Nekaj o dvojezičnosti: vse sejemske dni nismo na njen račun čuli niti ene grde besede, nasprotno, ljudje so jo pozdravili in nam zanjo čestitali.

Pripravil: Franc Wakounig

JAVNA DVOJEZIČNA
LJUDSKA ŠOLA 24
V CELOVCU

VPISOVANJE

za šolsko leto 1996/97
23. marca 1996,
od 8. do 12. ure
Prinesite s seboj: rojstni list
in potrdilo o državljanstvu
staršev ali otroka.

Podrobnejše informacije pri
vodstvu šole (tel. 537-411)
Brigita Hambrusch,
l. r., ravnateljica

PRIREDITVE

ČETRTEK, 14. 3.

- CELOVEC, pri Joklnu, Badgasse 7 – ZR/ZRG, KD Pri Joklnu
- 19.00 Človeški liki, ti in jaz. Performance & zgodilo se bo – happening: teksti 6. A in 6. B; liki, video, glasba, ples, luč, eat-art. Besedila in teksti 5. – 8. razred.
- CELOVEC, Alternativni kino – Film Mladje KDZ
- 18.50 Nemška verzija filma Backup – slovenska beseda na Koroškem
- 21.00 Najnovejši slovenski film »Carmen«
- TINJE, v Domu
- 19.30 Literarni večer s pisateljem Helmutom Eisendlom; moderator Janko Ferik

SOBOTA, 16. 3.

- ŠENTJANŽ, v k & k centru – SPD »Šentjanž«
- 19.00 90. obletnica Slovenskega prosvetnega društva Šentjanž, jubilejna prireditve
- ŽITARA VAS, v ljudski šoli – SPD »Trta«
- 20.00 Koncert orkestra mandolin iz Ljubljane
- DVORČE (WERTSCHACH) pri Čajni na Zili, v gostilni Plamenig – Film Mladje KDZ
- 20.00 Predstavitve slovenskega filma »Carmen«
- ROŽEK, v novi lj. šoli – Rožanski izobraževalni teden
- 20.00 »Stres in njegovo zdravljenje«; predava dr. Otto Hofer-Moser, zdravnik in psihoterapevt

NEDELJA, 17. 3.

- LOČE, v farni cerkvi – SPD »Jepa – Baško jezerò«
- 9.30 Koncert orkestra mandolin iz Ljubljane (po maši)
- HODIŠE, v gradu – SPD »Zvezda«
- 15.00 Petje v gradu; sod. Bratje Smrtnik in vokalna skupina VOX iz Pliberka

PONEDELJEK, 18. 3.

BOROVLJE, na Glavnem trgu – občina Borovlje Vsakoletni Jožefov trg

ČETRTEK, 21. 3.

- TINJE, v Domu
- 19.30 Koncertni večer: Marko Fink. Pri klavirju Nataša Valant
- GRADEC, v klubskih prostorih KSŠŠG – KSŠŠG
- 20.15 Tangovečer

PETEK, 22. 3.

- ŠENTJAKOB, v farni dvorani – SPD »Rož«
- 19.30 Koncert skupine Malin Head, music from Scotland & Ireland.
- Večerna blagajna 120 šil., predprodaja 100 šil.
- ŠENTJANŽ, v k & k centru – Slovensko planinsko društvo
- 19.30 Redni občni zbor slovenskega planinskega društva; ob tem dia-predavanje Joška Igerca Islandija – dežela ognja in ledu

SOBOTA, 23. 3.

- ZAHOMC, v ljudski šoli – Regionalni center Šentjakob Jezikovne vaje »Jezik živi – slovenščina danes in jutri« predava dr. France Urbinc
- BILČOVŠ, v ljudski šoli – SPD »Bilka«
- 19.30 Koncert »Synthesis 4« harmonikaškega ansambla iz Trsta

NEDELJA, 24. 3.

- SELE, v farnem domu (po sveti maši)
- Redni občni zbor »Podpornega društva proti požarnim škodam v Selah«
- MILJE pri Trstu (Muggia) – Club Tre popoli
- 10.30 Srečanje preko meja v Societa Nautica Pullino, Via Battisti 17. Inf. M. Hudobnik, tel. 0463/54 0 79-22.
- ZAHOMC, v ljudski šoli – Regionalni center Šentjakob Jezikovne vaje »Jezik živi – slovenščina danes in jutri« predava dr. France Urbinc

ČETRTEK, 28. 3.

- ŠENTJANŽ, k & k center
- 19.00 Predavanje o zdravju »Ernährung und Eßgewohnheiten«; predava Jutta Sorger

PETEK, 29. 3.

- ŠENTJANŽ, k & k center
- 19.30 Gernot Ragger: »Der Kakerlak« in Felix Mitterer: »Besuchszeit«; gostuje evangeličanska gledališka skupina iz Wolfsberga
- LOČE, v Kulturnem domu – SPD »Jepa-Baško jezero« in DG Latschach
- 20.00 Predavanje: »Črevesna obolenja in rak«; predava dr. Dušan Schlapper

NEDELJA, 31. 3.

- CELOVEC, v Domu glasbe – KKZ
- 14.30 koncert »Koroška poje«
- TINJE, v Domu
- Napoved:
- Družbenopolitični seminar za žene »Žene s potrebno samozavestjo in solidarnostjo z narodnostnimi manjšinami« od 15. do 21. aprila.
- Potrebne so vnaprejšnje prijave.

KSŠŠ v Gradcu, Kulturno društvo »Člen 7« in inštitut za slavistiko vabijo na prireditve

»Utrinki – Slowenische Tage – slovenski dnevi«

Vse prireditve na inštitutu za slavistiko, Merangasse 70, 1. nadstropje, v Gradcu

TOREK, 26. 3.

9.30 otvoritev in predavanja: dr. Maximilian Hendler »Volkslied und Nationalismus«; mag. Tina Bahovec »Vom Ethnos zur Nationalität – am Beispiel der Kärntner Slowenen«; univ. prof. dr. Wolfgang Eismann »Identität, Nation, Multikulturalität«

14.30 predavanja: dr. Vladimir Wakounig »Minderheitenschulwesen in Kärnten – Zwischen Beschönigung und Wirklichkeit«; dr. Albert F. Reiterer »Kärntens Slowenen. Von der Minderheit zur sozialen Elite«; dr. Vladimir Wakounig »Was bringen Kämpfe um Nationale Identitäten?«

SREDA, 27. 3.

9.30 literatura: Maja Haderlap bere iz še neobjavljenih del; dr. Andreas Leben »Fremdheit als Motiv in der kärntnerslowenischen Literatur«; dr. Peter Grzybek »Anmerkungen zur modernen slowenischen Literatur mit besonderer Berücksichtigung des sg. weiblichen Schreibens«

14.30 mag. Christian Promitzer vodi skozi razstavo »Leben an der Grenze. Die Geschichte der Slowenen in der Steiermark«;

15.00 mag. Boris Jesih »Rechtliche Fragen der steirischen Slowenen«;

16.00 dr. Manfred Trummer »Slavische Steiermark«

17.00 dr. Ludvik Karničar »Die slowenischen Mundarten in Österreich«

ČETRTEK, 28. 3.

9.30 Workshop univ. lek. dr. Cecile Huber in mag. Marija Jurič-Pahor »Die Andere: die Frau – die Fremde«

15.00 univ. prof. dr. Peter Gstettner in mag. Josef Zausnig, workshop, »Vergangenheits(nicht)bewältigung in Kärnten – am Beispiel des Loibl-KZ Nord«

18.00 dr. Herta Maurer-Lausegger z videofilmoma »Der Dialekt unter der Vertatscha. Mühlen und Sägen« ter »Barbara, Luzia, hilf...«

Praznujejo

Jozi Wrolich z Loč – osebni praznik; Pepca Waldhauser s Podna pod Vrtačo – rojstni dan; Jože Golavčnik iz Sinče vasi – dvojni praznik; Matilde Werginz iz Kotmare vasi – 45. rojstni dan; Matilda Fido iz Sel pri Žitari vasi – rojstni dan in god; Gertrud Hirm iz Šentradegunda pri Rudi – 91. rojstni dan; Pepi Mikl iz Zgornjih Borovelj – rojstni dan; Johana Koren iz Šentjakoba – rojstni dan; Justina Mikel iz Svaten – rojstni dan; Rozi Kropfič z Golšove pri Žihpoljah – rojstni dan; Kati Osojnik iz Lepene pri Železni Kapli – rojstni dan; Matilda Vidic iz Loč – 90. rojstni dan; Gretka Božič iz Večne vasi – osebni praznik; Francka Milač iz Celovca – god; Francka Košutnik iz Libuč – osebni praznik; Janez Milač z Blata – osebni praznik; Jože Kropivnik z Rut – rojstni

dan; Tilej Sumitsch z Doba – rojstni dan; Jožefa Kral z Bistrice – osebni praznik; Gretka Božič iz Večne vasi – rojstni dan; Ljudmila Sienčnik iz Dobrle vasi – rojstni dan; Matilda Lesjak iz Dobrle vasi – rojstni dan; Mihael Standman z Moščenice pri Bilčovsu – rojstni dan; Hanzi Smrečnik iz Čepič – rojstni dan; Daniela Dovjak z Obirskega – 25. rojstni dan; Matilda Schwarz s Šajde – dvojni praznik; Matilda Preschern s Hriba nad Baškim jezerom – 85. rojstni dan; Jozi Oraže z Borovnice v Selah – 60. rojstni dan; Pepca Roblek – Pušelčeva – rojstni dan; Fini Ogris iz Drabunaž – rojstni dan; Franc Rulitz iz Kotmare vasi – 60. rojstni dan; Joško Visočnik z Doba – 50. rojstni dan; Martin Hotimic, župnik v Logi vasi in Škofičah – osebni praznik.

SLAVLJENCEM ČESTITA TUDI SLOVENSKI VESTNIK

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

- Četrtek, 14. 3.
- 18.10 Rož – Podjuna – Zilja.
- Petek, 15. 3.
- 18.10 Kulturna obzorja.
- Sobota, 16. 3.
- 18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.
- Nedelja, 17. 3.
- 6.30 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel.
- 18.10 Dogodki in odmevi.
- Ponedeljek, 18. 3.
- 18.10 SPD Šentjanž 90 let.
- Torek, 19. 3.
- 18.10 Partnerski magacin.
- Sreda, 20. 3.
- 18.10 Glasbena sreda.
- 21.04 Srednjeevropski obzornik.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 17. 3.

13.30 ORF 2

PONEDELJEK, 18. 3.

16.20 TV SLO 1

Z naslednjim prispevkom

■ Kriza v odnosih osrednjih organizacij koroških Slovencev – izhod? diskusija: Fortunat Olip – dr. Marjan Sturm.

SPD BOROVLJE

vabi na

plesna tečaja

(vodi Gregej Krištof)

- za začetnike
- za napredujoče

Prijave do 16. marca pri M. Verdalu, tel. 0 42 27 / 28 91.

GALERIJA 'ANIN

vabi na otvoritev razstave

»IN MEMORIAM VALENTIN MIŠIČ«

v soboto, 23. marca '96, ob 19. uri, v Šmihelu.

Razstava bo odprta do 15. aprila vsak dan med 16. in 19. uro.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig,
Franc Wakounig, Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

PREHRAMBENA NOVOST

Kapelški »mine- ralni« kruh

Železna Kapla bo od jutri, 15. marca, naprej bogatejša za dodatno kulinarično ponudbo. Župan Peter Haderlapp in deželni svetnik Dietfried Haller bosta namreč ob treh popoldne predstavila kapelški polnozrnat mineralni kruh, ki je menda prava posebnost na prehranbenem področju. V perspektivah namreč piše, da kruh vsebuje veliko naravnih mineralov iz kapelške zdravilne vode, osnovna sestavina pa je biloško pridelana rž. Kruh menda krepi odpornost telesa. Pekla ga bo celovška pekarna »Kornstube«. Krušni spektakel bo potekal v parku zdravilišča. Ob 10. uri bojo potisnili slamnice s testom v peč, ob pol enih bo tečaj za peko polnozrnatega kruha in ob 15. uri bojo kruh uradno predstavili. V okvirnem programu se bo predstavila tudi kmečka skupnost »Coppla kaša«.

KONTAKTNA LEČA

Od srede, 20. 3., do petka, 22. 3. 1996

Čas: vselej od 19.30 dalje
Kraj: v teatru Celovškega ansambla (Klagenfurter Ensemble, Südbahngürtel 24)
Prireditelj: dijakinje in dijaki ZG/ZRG za Slovence

Spored:

Sreda, 20. 3.

19.30 monodrama Janka Messnerja »XY nerešeno«; izvaja Marijan Hinteregger
21.30 Wipe out, glasbena skupina iz Linza
22.00 Fetish 69, glasbena skupina z Dunaja

Četrtek, 21. 3.

19.30 Kabaret Irene S.
21.30 MC Sultan, petjezična rap skupina z Dunaja. Člani so pripadniki sedmih narodov.
22.00 Garbage Enemy, rap skupina iz Ljubljane

Petek, 22. 3.

19.30 Branje »Friedenswerke von Martin Luther King« (Frank Oladeinde)
21.30 Tim Tim Reggae Band iz Gradca
22.00 Black Soul, reggae skupina z Dunaja

S programom hočejo dijaki in dijakinje opozoriti na mednarodni dan proti rasizmu 21. marca.

MLADINSKA FOTOGRAFSKA RAZSTAVA

»Pokrajina 96« – razpis

Fotografska zveza Slovenije, »Foto klub Andrej Prešeren Jesenice, Geografsko društveno Gorenjske in Osnovna šola Koroška Bela razpisujejo bienalno fotografsko razstavo za mlade fotografe »Pokrajina '96«. Na razstavi lahko sodelujejo mladi fotografi iz Slovenije, zamejstva in tujine, v dveh starostnih skupinah, in sicer do 16 let in od 16 do 21 let. Na razstavo je treba poslati 6 črno-belih ali barvnih fotografij v formatu od 18 x 24 do 30 x 40 cm. Fotografije manjše od 30 x 40 cm naj bodo nalepljene na tanko podlago velikosti 30 x 40 cm. Na zadnji strani fotografije naj bodo podatki: naslov fotografije, osebni podatki ter starostna skupina (1. ali 2.). Naslov: Osnovna šola Koroška Bela, Cesta talcev 2, 64270 Jesenice, odposlati najkasneje do 20. aprila 1996.

Prof. Marija Spieler odšla v pokoj

Več kot trideset let je bila profesorica za slovenščino in nemščino na slovenski gimnaziji in kot zavzeta pedagoginja pripravljala dijaško mladino na poklicno življenje. S 1. marcem je prof. dr. Marija Spieler odšla v zaslužni pokoj in dijaki, profesorski kolegij in zastopstvo staršev so se ji za njeno delo pristrčno zahvalili. Prof. Spielerjeva je vselej našla čas in bila pripravljena, da je ob svojem odgovornem poklicnem poslanstvu opravljala tudi druge naloge, med drugim naj omenimo le njeno publicistično dejavnost. Zato smo prepričani, da ji v dobi poklicnega mirovanja ne bo dolgčas in ji želimo veliko ustvarjalnega nemira, njenemu

nasledniku na gimnaziji mag. Mihu Vrbinču pa mnogo uspeha v tem odgovornem poklicu.

SMUČANJE

Veleslalom v Lobniku

Na koncu vsi veseli rezultatov in osvojenih pokalov

Športna sekcija SPD Zarja v Železni Kapli prireja zimskošportne prireditve (sankanje in smučanje) že skoraj tri desetletja. Prvič so se pomerili na smučeh že leta 1968.

Letošnja 21. smučarska tekma pa je bila kljub temu neke vrste premiera, ker so se organizatorji odločili, da tekmovanje prvič izvedejo v Lobniku in prav tako prvič v veleslalomu.

Ob nenavadno mrzlem, a lepem vremenu in na dobro pripravljani in terenu čudovito prilagojeni, dobrih 700 m dolgi progi pri Mikeju so tekmovalci morali prevoziti en tek oz. 26 vrtic. Prireditelji so bili veseli predvsem tega, da so bili tej nalogi kos tudi najmlajši in da ni bilo nobene nezgode.

Cilj je bil pri Mikejevi domačiji, kjer so društveniki in društvenice skrbeli tudi za telesno počutje ter dobro razpoloženje in kjer so predsednik Blažs, sekcijski vodja Rozman in Vili Ošina opravili tudi podelitev nagrad. Z udeležbo so bili društveniki zelo zadovoljni, saj se je prijavilo kar 78 tekmovalcev vseh starosti – od tega 25 članov SK Črna iz Slovenije.

Vse so potem porazdelili v 16 tekmovalnih skupin, pri če-

mer so še posebej ugodili mlajšim in otrokom. Omembe vredno in pohvalno je, da prav kulturno društvo s svojo športno sekcijo že dolgo vrsto let – kot edino v občini – pripravlja in v zadovoljstvo vseh organizira tovrstna tekmovanja. Udeležba vedno spet potrjuje, da so potrebna, izpeljava pa tudi to, da so organizatorji zahtevam kos.

Za prihodnje leto imajo zato odgovorni že spet posebne načrte – tako, da smučanje v Železni Kapli zagotovo ne bo zamrlo.

Zmagovalci: fantje: Patrick Laussegger; **šolarji I:** Florian Miklau; **šolarji II:** Hans-Jürgen Kogoj; **mladinci:** Mario Hobel; **seniorji I:** Manfred Maloveršnik; **seniorji II:** Franz Strutzmann; **splošna:** 1. Franz Orasche, 2. Zdravko Miklau, 3. Herbert Kogoj.

Zmagovalke: dekleta: Manuela Karničar; **šolarke I:** Kornelia Kogoj; **šolarke II:** Katharina Miklau; **splošna:** 1. Elisabeth Miklau, 2. Pepca Petschnig, 3. Mathilde Karničar.

Gostje: šolarji/ke I: Anže Antolič; **šolarji/ke II:** Matic Jelen; **ženske:** 1. Mojca Pumps, 2. Lidija Oraže; **moški:** 1. Ernst Sager, 2. Karl Miklau, 3. Florian Miklau.

26

SV KRIŽANKA

Sonja Wakounig

1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12	13
14							15						
16							17		18				
19							20				21	22	
			23				24			25			
26	27	28					29			30			
31			32				33			34			
35							36			37		38	
	39											40	

črvi 12. Ivana Kobilica 13. čarovniška dejavnost 17. krajše »tebe« 20. ptica severnih morij, alk 22. veletok v Nemčiji 25. oksid 27. priimek avstrijskega TV voditelja zabavno-glasbene oddaje »Musikantenstadl« (Karl) 28. prvi letalec iz grške mitologije (krajša oblika) 29. amater, neprofesionalec 32. švedsko ime za finsko mesto Turku 34. rdeča poljska cvetlica 36. osebni zaimek, 2. os. ednine

VODORAVNO: 1. slovenski pesnik, rojen 1. 1844 v Vrsnem, imenovan goriški slavček (Človeka nikar, Soči) 14. slovenski zunanji minister (Zoran) 15. učenka, obiskovalka šole 16. prilastek, tudi zunanji znak pripadnosti čemu 18. obarvan z eno od barv 19. pozdrav ob slovesu 21. rimska boginja jeze 23. najvišje igralne karte, tudi vrhunski športniki 24. pritrilnica 25. samec domače živali, ki daje volno 26. francosko »prijatelj« 29. ločje 30. domača žival za vprego ali jahanje 31. del obleke 33. eden od štirih mušketirjev 35. kdor ima diabetes 37. ime ene prvih filmskih igralk (Nielsen) 38. letopis, zapisovanje dnevnih novic 39. razum, inteligenca

NAVPIČNO: 1. povprečna norma ali življenska raven, tudi naslov enega od avstrijskih dnevnikov 2. nebrzdan bes, jeza 3. eden od planetov v sončnem sistemu 4. oljkin plod 5. nepomemben, brez bistva 6. prsi 7. ime črke Š 8. kij, debela palica 9. tekoča maščoba 10. egipčansko božanstvo (daljša oblika) 11. prepredenost s

38. kemični znak za zlato

Rešitev iz prejšnje številke

VODORAVNO: 1. PUST 5. MAŠKARADA 12. OSLICA 14. TUREK 15. STABILNOST 16. IDA 18. TABELA 19. RTIČ 21. OL 22. NARAVA 24. OSEBJE 26. NOVA 27. AREST 29. LIJ 30. AVE 31. SOD 32. BALA 33. KASTA 36. MI 37. PANJ 38. TOSCA 41. SKAT 43. TS 45. SPRTOST 46. PACIFIST 48. KELT 50. TAMAR 51. KT 52. BARVA 53. OKO 54. II 56. CENZOR 57. KARAN-TANKA 58. VI
NAVPIČNO: 1. POST 2. USTANOVA 3. SLABA VEST 4. TIBERA 5. MALA VAS 6. ŠTOR 7. KUSTOS 8. ARTIST 9. RE 10. AKI 11. AZALEJA 13. CILA 17. DOJILJA 20. ČE 23. AROMATIK 25. BLANKVERZ 26. NAKIT 28. EDINOST 32. BAS 34. TOSCA 35. ASPIRIN 39. KRF 40. AST 42. TATARI 44. SPAKA 47. AMOR 48. KAN 49. LVOV 50. TOK 52. BEA 55. IT 56. CK

Tekma SAK - Braunau spet preložena

Zaradi slabega igrišča na celovškem stadionu so morali ponovno odpovedati tekmo med SAK in Braunau ter jo preložiti na nedoločen čas.

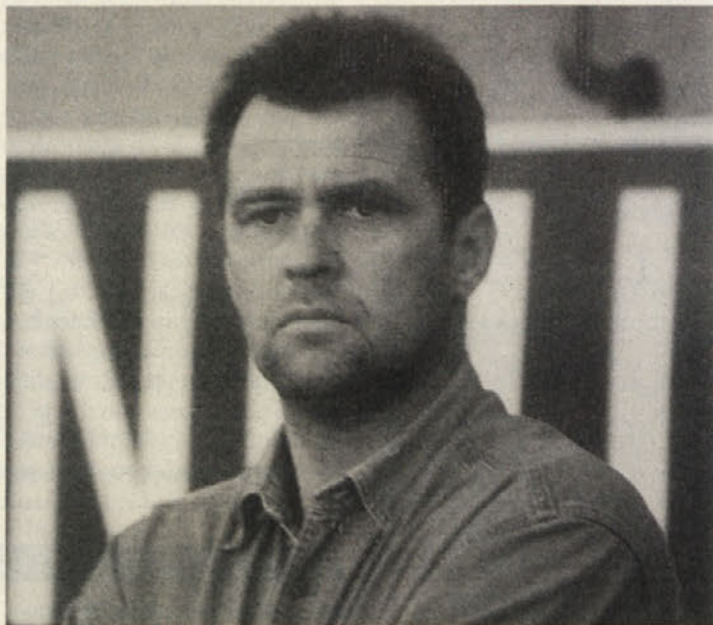
Za SAK to pomeni še nekaj dni odmora, preden se v soboto odpelje na Dunaj, kjer ga v nedeljo ob 10.30 čaka moštvo iz Favoritna.

Helmut Kirisits:
»Prva tekma je vedno zelo pomembna!«

Trener slovenskih atletikov Helmut Kirisits trenutno ocenjuje možnost obstoja v II. zvezni ligi s 50:50.

»Imamo zelo majhen kader in ta čas še vrsto poškodovanih. Zato je možnost za obstoj minimalna, vendar sem prepričan, da nismo nič slabši kot večina moštev. Manjka nam le samozavest in izkušnost, ki pa si ju pridobiš le s časom in seveda z zmagami. Upam, da bomo ob koncu le prehiteli to ali ono moštvo, ki je sedaj na lestvici še pred nami.«

Kako so potekale priprave in kako ste zadovoljni z moštvom?

Trener Slovenskega atletskega kluba Helmut Kirisits

»Čeprav zunanje okoliščine niso bile najboljše, smo kljub temu skušali storiti vse, kar je bilo mogoče. Priprave v Turčiji pa so bile zadovoljive. Vsi igralci so se trudili in če ne bi bilo toliko poškodovanih, bi stvar lahko izgledala bolj optimistično.

Najbolj me skrbi napad. Vprašanje je, če bomo v stanju doseči gole, ki bodo za obstoj vsekakor nujno potrebni.

Vsak igralec mora v vsaki tekmi dati vse od sebe, potem pa sem prepričan, da bomo po

zadnji tekmi na mestu nad usodno črto.«

Prihodnjo tekmo igrate proti Fav AC. Nekaj besed o nasprotniku.

»Fav AC je moštvo, ki bo teknovalo za naslov prvaka, torej moštvo, ki je izkušeno in želi vsekakor zmagati. Prav tako pa tudi Dunajčani trenutno še ne vedo, kako se bodo obrestovale priprave in v kakšni formi so. Tekma bo zelo težka, kljub temu se odpeljemo na Dunaj z najboljšimi nameni.«

Hvala za pogovor in veliko uspeha!

TEKME SAK V VIGREDNEM DELU PRVENSTVA

17. 3., nedelja (10.30)	Fav AC - SAK
24. 3., nedelja (15.30)	SAK - Lustenau
29. 3., petek (19.00)	Fc Linz - SAK
6. 4., sobota (15.30)	Kufstein - SAK
10. 4., sreda (19.30)	SAK - St. Pölten
13. 4., sobota (15.30)	Oberwart - SAK
20. 4., sobota (15.30)	SAK - Spittal
27. 4., sobota (15.30)	Mödling - SAK
3. 5., petek (19.30)	SAK - Wattens
8. 5., sreda (18.00)	Gerasdorf - SAK
12. 5., nedelja (15.30)	SAK - Leoben
18. 5., sobota (15.30)	Flavia - SAK
25. 5., sobota (15.30)	SAK - Vienna
1. 6., sobota (15.30)	Klingenbach - SAK

ODBOJKA

Poraz Dobljanov proti Hypo iz Celovca

Preteklo soboto so Dobljani odigrali že četrti sezonski derbi proti Hypu iz Celovca. Tekma je bila pomembna, saj je odločila, katero od obeh moštev bo številka ena na Koroškem in hkrati katero moštvo bo zasedlo tretje mesto v avstrijski ligi.

Tekma se sploh ni pričela po želji Dobljanov. Niso in niso prišli do igre in zato so prva dva seta izgubili. V tretjem setu

so se vendar opomogli, zaigrali vse bolje in ga tudi odločili zase. Tudi četrti je bil povsem po želji navijačev Doba, ki so »svoje« moštvo spremljali v Celovcu, saj so bili tudi v tem setu uspešni. Tako se je tekma odločila šele v running scoreju. To pa pomeni, da vsaka napaka šteje za točko. Tudi peti in zadnji set je bil zelo napet. Ob začetku sta se obe moštvi z

dobljenimi točkami izmenjavali v vodstvu. Srečnejše ob koncu tekme pa je bilo moštvo iz Celovca, saj so Dobljani v končnici set izgubili s 13:15. Vsekakor je bila tekma zelo dobra in, če ne bi »zaspali« prva dva seta, bi jo Dobljani tudi lahko odločili zase. Preostala jim je še ena tekma, ki pa jo bodo odigrali proti Transverju, ki je drugi na lestvici. **M. T.**

KOROŠKO ŠAHOVSKO PRVENSTVO

SŠK Obir spet zmagal, poraz SŠZ Carimpex I

V četrtem kolu končnice koroškega šahovskega prvenstva v prvem razredu-vzhod je prva ekipa SŠK Obir iz Železne Kaple slavila četrto zaporedno zmago. Kapelčani so v gosteh premagali ekipo Frantschach s 5 : 3 in s tem hkrati utrdili tudi prvo mesto na lestvici. Točke za SŠK Obir so osvojili: škofjeloški legionar Dušan Jokovič, brata Hans-Christian in Harald Wolte, Karner (vsi po 1) ter Johann Wolte in Wolfgang Moser (oba remi). Izgubila sta ravnatelja Hanschou in Stoßier.

Razočaranje kola pa je bil vsekakor poraz ekipe Slovenske športne zveze/Carimpex I proti moštvu BSG Raiffeisen. Po petih urah se je rezultat glasil 3 : 5 za goste iz Celovca, ki so po treh porazih slavili svojo prvo zmago. SŠZ pa je s porazom na lestvici zdrsnila navzdol - z drugega na četrto mesto - in se bo v prihodnjih treh kolih morala resno bori-

ti za obstoj v I. razredu. Za SŠZ so točkovali Arnold Hattenberger in Boris Mitrovič (po 1), Silvo Kovač in Robert Hedenik sta remizirala, izgubili pa so Franci in Herbert Rulitz, Rupert Reichmann in Borut Živkovič.

Prihodnje kolo se igra že v soboto. SŠZ mora v gosteh nastopiti proti Šentvidu, SŠK Obir pa igra doma proti doslej prav tako neporaženemu moštvu Pošte iz Celovca.

Rezultati 4. kola: Frantschach - SŠK Obir 3 : 5, SŠZ/Carimpex - BSG Raiffeisen Celovec 3 : 5, Vorwärts Možberk - Liebenfels 5,5 : 2,5, Pošta Celovec - Raika Šentvid 4,5 : 3,5.

Lestvica (v oklepaju match-točke): 1. SŠK Obir 22 (8), 2. Možberk 19,5 (5), 3. Pošta Celovec 18,5 (8), 4. SŠZ/Carimpex Celovec 18 (4), 5. Šentvid 15,5 (2), 6. Raiffeisen Celovec 13 (2), 7. Liebenfels 9 (1), 8. Frantschach 10 (2). **I. L.**

V spomin na šahovskega prijatelja Jurija Deisingerja

V tretjem krogu šahovske INTERLIGE prijateljstva, spomladi leta 1977 v Trstu, sem v srečanju SŠZ Celovec in Idrije na prvi deski prvič igral proti Juriju Deisingerju. To je bilo tudi moje prvo srečanje s slovenskimi šahisti iz avstrijske Koroške, ki so se pod vodstvom sekcijskega vodje Ivka Ferma pridružili primorskim in italijanskim šahistom v INTERLIGI. Njihova pripadnost in odnos do šaha me je tako prevzel, da so se hitro stakale prijateljske vezi, ki so se čez deset let še stopnjevale in leta 1988 sem postal član šahovske sekcije SŠZ Celovec.

Partija z Jurijem je bila borbená in dokaj kvalitetna, saj je bila ena boljših, ter je bila objavljena v Šahovskem glasniku - Zagreb 9/1977.

J. Deisinger - S. Kovač Trst 1977

Grunfeldova indijka
1.d4 Sf6 2.c4 g6 3.Sc3 d5 4.cd5 Sd5: 5.e4 Sc3: 6.bc3 Lg7 7.Lc4 0 - 0 8.Se2 c5 9.Le3 Sc6 10.0 - 0 cd4 11.cd4 Lg4 12.f3 Sa5 13.Ld3 Po znanih otvoritvenih potezah Grunfeldove - indijske obrambe se je beli odločil za umik lovca. V dvobojih za naslov svetovnega prvaka je Karpov proti Kasparovu oživil potezo 13.Lf7:?! Tf7: 14.fg4, vendar ni dosegel prednosti. Jurij je želel z akcijo na kraljevem krilu oslabiti položaj črnega kralja, medtem ko sem pripravljal protiigro na daminem krilu.

13...Ld7 14.Tb1 Tc8 15.Dd2 e6 16.Lh6 b6 17.Lg7: Kg7: 18.e5 Lc6 19.La6 Tc7

20.Tbc1 Td7 21.Tc3 b5!
(Glej Diagram!)

To je ključna poteza v partiji, ki je prevesila nadaljnji tok partije v mojo korist. To je priznal tudi moj nasprotnik!

22.Tfc1 Sc4 V igro se tako uspešno vključuje črni skakač, medtem ko je beli lovec na a6 izven igre. 23.Df4 f6 24.ef6+ Tf6: 25.Dg4 e5 še en udar črnega v središču. 26.de5 Se5: 27.Dg5 Td1+ 28.Td1: Dd1:+ 29.Kf2 Sd3+ 30.Td3: Zaradi matnih pretenj je Jurij moral žrtvovati kvaliteto. 30...Dd3: 31.Dc5 Dd6 32.Da7:+ Dd7 33.Dc5 Lf3: 34.gf3 Ta6: Sedaj je padel beli lovec in črni v časovni stiski z menjavami prehaja v dobljeno končnico.

35.De5+ Kf7 36.Sd4 Ta2:+ 37.Kg3 Ta6 38.Db8 Dd6+ in beli se je vdal, saj je v nastali končnici črna trdnjava močnejša od skakača.

S pokojnim Jurijem Deisingerjem sva se za šahovnico še velikokrat srečevala in postala dobra šahovska prijateljca. S spoštovanjem se bom spominjal na njegov ustvarjalni in tekmovalni šahovski prispevek slovenskemu šahu na avstrijskem Koroškem!

Silvo Kovač